

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra bezpečnostních studií

Vločková generace

Diplomová práce

Snowflake generation

Master thesis

Vedoucí práce:

PhDr. Mgr. Lukáš Urban, Ph.D.

Autor práce:

Bc. Rasha Mouai

PRAHA

2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze dne

Bc. Rasha Mouai

ANOTACE

Diplomová práce se věnuje generační problematice, konkrétně pak kvalitě života a životním problémům současných dospívajících. Obsahem práce je, mimo jiné, odpovědné terminologické ukotvení multidisciplinární problematiky dospívání, dále popis jednotlivých generací, věkové struktury české společnosti a interpretace vlivu prostředí na děti a mládež. Práce nabízí základní seznámení s jednotlivými generačními skupinami, jejich typickými znaky a problémy. Dále se věnuje podrobnému rozboru takzvané *vločková generace*, který prozatím není v české odborné literatuře příliš rozšířený, a to zejména za pomoci zahraničních zdrojů, v nichž je pojem zavedený dobře.

KLÍČOVÁ SLOVA

Generace, dětství, dospívání, jedinec, skupina, vločková generace, mileniálové, dítě, rodina, sabbatical

ANNOTATION

Master thesis is dedicated to generations, life quality and life problems of current teenagers and it is focused specifically on *Snowflake generation*. Context of the thesis is among other concept of the problematics, definition of each generations, influence of surroundings and age structure of the Czech republic. This thesis may serve as basic introduction with each generation groups, their terminology and typical characteristics. Furthermore I focus on the term „Snowflake generation“ which is not so common in the Czech republic yet. Hence I mainly use foreign sources regarding this topic.

KEYWORDS

Generation, childhood, adolescence, individual, group, snowflake generation, millennials, child, family, sabbatical

OBSAH

ÚVOD.....	6
1. Rozpracovanost problematiky v literatuře	8
2. .TERMINOLOGICKÉ UKOTVENÍ ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY	9
2.1 Dětství	9
2.2 Adolescence.....	9
2.3 Extrapunitivita.....	11
2.4 Narcismus.....	11
2.5 Schéma životního cyklu.....	12
2.6 Generace	14
2.6.1 Rozdělení generací.....	15
2.7 Generační přechod	15
2.8 Generační mezera.....	16
2.9 Generační konflikt	18
3. VLOČKOVÁ GENERACE	21
3.1 Historie pojmu	21
3.2 Mileniálové.....	22
3.3 Akademické dopady.....	25
3.4 Vnímání společnosti.....	26
4. SABBATICAL	33
5. SPOLEČENSKÁ PROSTŘEDÍ	35
5.1 Školní prostředí.....	35
5.2 Rodinné prostředí	35
5.3 Konflikty ve společenských prostředích.....	36
5.3.1 Konflikty v rodině	36
5.3.2 Konflikty mezi vrstevníky	38
5.3.3 Konflikt se sebou samotným.....	39
5.3.4 Dětský strach	41
6. GENERAČNÍ ROZDÍLY	44
6.1 Názory významných osobností	46
7. VĚKOVÁ STRUKTURA ČESKÉ REPUBLIKY	53

ZÁVĚR.....	54
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A DALŠÍCH PRAMENŮ	56

ÚVOD

Každá generace má své typické rysy, například záliby, oblíbeného zpěváka, módní ikonu a trendy, filmový trhák a řadu dalších charakteristických věcí. Liší se však od sebe příslušníci jednotlivých generací i něčím jiným? A pokud ano, jsou rozdíly mezi nimi natolik významné, že je těžké, aby si lidé napříč generacemi rozuměli a žili spolu bez konfliktů?

Jsou dnešní děti fyzicky a psychicky křehčí? Jak zvládají (ne)úspěch? A pokud už se jim něco vytkne, skutečně tají jako *sněhové vločky*? Nebo to není jenom rokem narození, nýbrž realizovaným přístupem k výchově a prostředím, ve kterém ten který jedinec vyrůstá? Je možné, že každá generace má svou skupinu *sněhových vloček* a ty se jinak nazývají?

Právě na tyto a další otázky se pokusím odpovědět ve své diplomové práci. Jejím cílem bude porovnat jednotlivé generace a popsat hlavní rozdíly mezi nimi. Budu se věnovat klíčovým pojmům a analyticky se zaměřím na známé i novodobé definice jednotlivých věkových skupin. Spíše okrajově se podívám na situaci v České republice, jaká je její věková struktura, zda máme tendenci ke stárnutí populace a jaké jsou prognózy do budoucna.

V poslední části své diplomové práce se zaměřím na názory jednotlivých společenskovědních odborníků, které jsou určitým způsobem atraktivní pro odbornou i laickou veřejnost. Ať už se jedná o uznávaného psychiatra a pedagoga, nebo o technologického evangelistu. Porovnáám, jak pohlížejí na vybraná témata lidé z různých generací a oborů.

Pro psaní své diplomové práce jsem primárně využila metodu obsahové analýzy; tedy analýzu souborů a odborných textů, které se vztahují k dané problematice a popisují ji.

Co se týče provázanosti práce s mým studijním oborem, budu se cíleně věnovat problematice *hate speech*, která v extrémních případech může vést až k násilí, tedy narušení bezpečnosti a integrity. Mezi další spojitost bych zařadila citlivou otázku vnímání různých národností, sexuálních orientací, interpretací sebe samého, které se v současné společnosti teprve začínají vyskytovat a projevovat (poznámka; zde je důležité podotknout, že je patrný národností rozdíl mezi touto problematikou například u nás a ve Spojených státech amerických). Negativní vnímání těchto fenoménů by mohlo vést k nenávistným projevům ať už na internetu, nebo v reálném životě, které se dají vnímat jako přestupky a v extrémních případech i jako trestné činy.

Jaký přístup má *vločková generace* k branné povinnosti a k válce by mohla být další úvaha vztahující se k otázkám bezpečnosti státu. Byli by příslušníci této generace schopni a ochotni absolvovat vojenský výcvik a aktivně bránit zemi, pokud by byla v ohrožení? Dokázali by změnit svoje priority a riskovat zdravím a životem pro ideály svrchovaného státu s historickou tradicí?

1. Rozpracovanost problematiky v literatuře

Samotný pojem *vločková generace* (angl. *snowflakes*) není v České republice příliš rozšířený. Proto bylo při zpracovávání mé diplomové práce poněkud obtížné najít odbornou literaturu, kde by se toto označení explicitně objevovalo. Co je však bohatě zpracované a s daným fenoménem úzce souvisí, je problematika dětí, dospívajících a jejich vývoje nejen v kontextech různých prostředí. Pro potřeby mé práce jsem měla možnost najít řadu knih, které se zabývaly vývojem dítěte a vlivem například školního, či rodinného prostředí na jeho dospívání, dále pak rizikovým chováním dospívajících, dětským strachem a podobně.

Co se týče samotného pojmu *vločkové generace*, nejobsáhleším zdrojem se mi staly zahraniční webové stránky a především kniha *Klub rváčů* (*Fight club*, rok 1996) od Chucka Palahniuka, na kterou většina zahraničních zdrojů poukazuje. V této knize se totiž poprvé objevil termín *vločka* ve smyslu označení jedince.

2. .TERMINOLOGICKÉ UKOTVENÍ ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY

Dříve, než se budu věnovat dílčím otázkám a tématům diskutované problematiky, ráda bych věnovala úvodní, výkladovou kapitolu terminologickému ukotvení řešeného fenoménu. Stanovím a závazně definuji základní pojmy potřebné pro plné porozumění a sdílení tématu.

2.1 Dětství

Podle sociologické encyklopedie *Sociologického ústavu Akademie věd České republiky* (Sociologický ústav AV ČR, v. v. i.) lze období dětství etapizovat následovně.

Jako první je **prenatální období**, které trvá během těhotenství matky, tzn. 9 měsíců před narozením. V momentě, kdy matka dítě porodí, nastává druhé období, **období novorozenecké**. Toto období se datuje do 1. měsíce po narození. Třetím obdobím je **období kojenecké**, které můžeme zařadit do 1 roku po narození jedince. Čtvrté období, které nastává mezi prvním až třetím rokem života, je **období batolete**. Logické zařazení napovídá, že období batolete ustupuje společně se zdokonalováním chůze dítěte a nastává páté období, **věk předškolní**. Tento věk trvá mezi třetím až šestým rokem života jedince. Dítě začne navštěvovat školní zařízení a přechází do šesté kategorie, **věk školní**. Tato kategorie se rovná délce povinné školní docházky, tzn. od šesti do čtrnácti, respektive patnácti let jedince. Toto období se dělí na mladší (šestý až desátý rok života) a starší (jedenáctý až patnáctý rok života) a překrývá se již s pubescencí.¹

2.2 Adolescence

Kniha *Etapy života očima sociologie* (Panorama Praha, 1989), od Josefa Alana definuje mládí dle několika opěrných bodů. Změna nenastává naráz, dané opěrné body uzavírají jednotlivé životní etapy. U mládí těmito body mohou být například ukončení základní školy, u dívek třeba první menstruace. Dále se zde prolíná několik hledisek, jako je například věk, biologická dospělost, nebo sociální postavení.

---

¹ NEŠPOR, Zdeněk R., ed. *Sociologická encyklopedie: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.* [online]. 2017 [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/D%C4%9Btstv%C3%AD>

Navíc se některá kritéria posuzují podle jednotné věkové platnosti (například dosažení zletilosti) a jiná jsou sociálně, nebo individuálně diferencovaná (pohlavní zralost).²

Webová stránka *Studium psychologie* uvádí adolescenci jako: „období, kdy mladý člověk chce vypadat a žít jako dospělý, ale chybí mu k tomu důležité vnitřní předpoklady - zkušenost a odpovědnost. Do této skupiny můžeme zařadit osoby ve věku 16 - 20 let.“³

V knize *Rizikové chování v dospívání a jeho vztah ke zdraví* (TRITON, 2014) je dospívání popisováno jako velká životní změna. V historii ho dokonce provázely takzvané *přechodové rituály*, které měly zviditelnit vstup jedince do společnosti dospělých. Kniha dále pojednává o rozdílu v dospívání nyní a před sto lety. Mladistvý v dnešní době dospívá dříve, než jeho vrstevník, který žil sto let nazpět. Zajímavostí však je, že jeho integrace do světa dospělých se naopak prodlužuje. Je tomu hlavně v důsledku složité a dlouhé přípravy na povolání, pozdější zakládání rodiny atp. Dospívání neboli adolescence je v knize definováno jako vývojové období, které vymezuje 10. a 19. rok života. Během tohoto období dochází jak k biologickým a psychickým vývojovým změnám, tak k těm společenským. Jedinec dospívá a osamostatňuje se od rodiny.⁴

Lidé, kteří procházejí obdobím adolescence, můžeme nazývat *mládež*. Rozdílné charakteristiky mládeže napříč časem definuje sociolog Josef Smolík (narozen 1976) ve své knize *Subkultura mládeže* (Grada Publishing, 2010). V roce 1965 se tato skupina dala charakterizovat pomocí následujících psychologických charakteristik: iniciativa, snaha překonávat překážky, tížádost, sebedůvěra, snaha po sebeuplatnění, kontrastní chování a styl života od odlišných generací a podobně.

---

² ALAN, Josef. *Etapy života očima socologie*. Panorama Praha, 1989. ISBN 80-7038-044-6. Strana 148 - 149

³ *Studium psychologie*: Etapy psychického vývoje: pubescence, adolescence. Psychologická charakteristika těchto období, jejich význam pro další vývoj [online]. [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <https://www.studium-psychologie.cz/vyvojova-psychologie/6-pubescence-adolescence.html>

⁴ KABIČEK, Pavel, Ladislav CSÉMY, Jana HAMANOVÁ a kolektiv. *Rizikové chování v dospívání: a jeho vztah ke zdraví*. Praha / Kroměříž: TRITON, 2014. ISBN 978-80-7387-793-4.

V roce 1996 byla definice obecně doplněna o poznatek, že se mládež zaměřuje na daný okamžik, krátkodobou módu (trendy) a snaží se omezit prevenci a pedagogizaci. Ve 21. století již není tak jednoduché, ba je přímo nemožné, charakterizovat mládež obecně. Roli zde hraje takzvaný **kult mládí**, který způsobil, že se do mládeže řadí i osoby, které by do této skupiny dříve chronologickým věkem rozhodně nepatřily. V odborné sociologické a psychologické literatuře je *mládí* charakterizováno jako: „období přechodu mezi dětskou závislostí a relativní nezávislostí, období individuálního vývoje a soubor subkulturních znaků příznačných pro mladé lidi“.⁵

2.3 Extrapunitivita

Pokud bychom se podívali do slovníků cizích slov, nalezneme zde definici tohoto pojmu jako „sklon svalovat svou vinu na druhé lidi, hledání viny vždy mimo sebe“.⁶ *Extrapunitivitou* tedy chápeme neschopnost přiznat si svou vlastní chybu a snahu hledat nedokonalosti a zavinění na jiných. Tento pojem souvisí především s kritikou *vločkové generace*. Pro ni má být typická neschopnost kritiku přijmout, sklon samu sebe považovat za bezchybnou a jedinečnou.

2.4 Narcismus

Dalším souvisejícím pojmem s diskutovanou problematikou je *narcismus*. V širším smyslu se jedná o „nadměrný obdiv pro vlastní osobu. Podle Sigmunda Freuda jde o zaměření libida na vlastní osobu, takže je funkcí ega a vyvíjí se z „primárně narcistického vztahu“ plného vnitřní harmonie, který se objevuje u kojence, ale je postupně odbouráván osobními zkušenostmi ze zklamání, selhání atd.“⁷ Mezi formu egoismu by se tedy dala zařadit i tendence vločkové generace o sobě uvažovat jako o jedinečné a jediné správné.

---

⁵ SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže, uvedení do problematiky*. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-2907-7.

⁶ *Slovník cizích slov: Extrapunitivita* [online]. [cit. 2021-11-29]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/extrapunitivita>

⁷ *Sociologická encyklopedie: narcismus* [online]. 21.9.2020 [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Narcismus>

2.5 Schéma životního cyklu

Josef Alan, sociolog a autor řady odborných i popularizačních prací, ve své knize *Etapy života očima sociologie* (1989, Panorama Praha) popisuje schéma životního cyklu, kterému bych se ráda stručně věnovala.

Schéma Alan rozdělil dle následujících kritérií:

- a) Orientační věk (bez rozdílu pohlaví)
- b) Vztah „já“ a ostatní
- c) Etapa
- d) Sociální charakteristika etapy
- e) Profesní dráha
- f) Rodinný cyklus
- g) Přejchod (alternativa)

První etapou je **rané dětství**. Sem patří skupina dětí ve věku 0-2 roky, která sama sebe vnímá jako „já je problémem pro ostatní“. Sociální charakteristikou této etapy je rozlišování sebe a okolí, neverbální komunikace a počátky citových vazeb. Profesní dráha je charakterizována hrou, která má přesah i do další etapy (do 6 let věku dítěte).

Druhá etapa, jejíž věk je orientačně 2 – 6 let, je **předškolní věk**. Dítě samo sebe ve vztahu k ostatním stále vnímá jako problém. Rodinný cyklus začíná být vnímán a dítě ovlivňují zkušenosti například z neúplné rodiny. Tyto vjemy ho již připravují na manželství, rodičovství a volbu partnera. Sociální charakteristikou etapy jsou počátky verbálního dorozumívání se, osvojování návyků, identifikace sociálních vztahů a adaptace na kolektiv vrstevníků, nebo vnímání autority. Alternativa, nebo přechod, jsou jesle a mateřská škola.

Třetí etapou je **školní věk**, tedy 6 – 12 let. V tomto období se začínají formovat vrstevnické vztahy, nastávají první vztahy zodpovědnosti a především rostou úlohy kognitivního učení, vzdělávání se a tvorba zájmů.

To vše je spojené s profesní dráhou, která se ze hry změnila na učení a fantazijní volbu povolání. Tedy přechodovým bodem je zde škola.

Ve věku 12 – 15 let nastává etapa **puberty**. Vztah „já“ a ostatní se mění a jedinec již není problémem pro okolí, ale pro sebe. Začínají se formovat první vztahy mezi pohlavími, emancipace od rodiny a vzniká problém sociální identity. Profesní dráha se mění na pokusnou volbu povolání a oddálení tohoto rozhodnutí. Rodinný cyklus je charakterizován jako seznamování.

Dospívání, čtvrtá etapa schématu, začíná ve věku 16 – 20 let. Největším rozdílem oproti předchozím etapám je to, že jedinec nabývá zákonných práv a povinností. Ve skupině profesní dráhy si potom reálně volí zaměstnání a to navazuje na přechod, kterým je první povolání. Rodinný cyklus se ze seznamování mění na sblížování, lásku a sexuální poměr.

Raná dospělost nastává ve věku 21 – 25 let. Jedinec si osvojuje roli dospělého, formuje životní plány a startuje se sociální a ekonomická samostatnost. V rodinném cyklu může docházet k přizpůsobování partnerovi, plánování společného života a založení rodiny. Tedy přechodem je sňatek, nebo narození prvního dítěte.

Sedmá etapa, **střední dospělost** se vyskytuje mezi 26 a 40 rokem života. Člověk se společensky angažuje, redukuje životní plány a stabilizuje svoje sítě sociálních kontaktů. V rámci profesní dráhy může změnit zaměstnání, nebo se dále vzdělávat. V rodinném cyklu se začíná etapa života opakovat, jelikož vzniká rodina s předškolním, školním, nebo dospívajícím dítětem. Přechodem může být i rozvod.

Pozdní dospělost nastává mezi lety 41 a 55. Může se tu projevit takzvaná *krize středního věku*. Nejen v důsledku toho jedince formují nové životní perspektivy od představy zbytku života. Profesně je stabilizovaný a v rodinném cyklu vzniká role prarodiče.

Mezi 55 a 65 rokem věku přichází **důchodový věk**. Nastává vrchol sociálního postavení a autority, proměňují se fyzické funkce a stabilizují se životní stereotypy. Profesionální dráha končí a jedinec přechází do důchodu. V rodinném cyklu nastává období *prázdného hnízda* a formují se nové příbuzenské sítě (po sňatku dětí).

Stáří věkově řadíme mezi 66 a 74 let. Oslabuje se životní aktivita a začíná nová závislost. Přechodem může být smrt partnera a vdovství.

Poslední dvě etapy, **stařecký věk** a **dlouhověkost** se vyskytují mezi lety 75 – 89 a 90+. Jedinci se oslabuje pohyblivost, psychické funkce a životní aktivita. Stává se nesoběstačným. Rodinný cyklus může být charakteristický osamělostí a přechodem je smrt.⁸

2.6 Generace

Sociologická encyklopedie vnímá generaci jako „velkou, sociálně diferenciovanou skupinu osob, které jsou spojené dobově podmíněným stylem myšlení a jednání a prožívající podstatná období své socializace ve shodných historických a kulturních podmínkách.“⁹

Další z definic generace tento pojem popisuje jako „větší počet lidí, kteří žijí přibližně ve stejné době, společně se socializují, mají podobný styl života a podobně i myslí. Lze je označovat také jako vrstevníky nebo pokolení. Generace jako časový pojem odpovídá době, kdy se jedinec narodí a trvá do doby, kdy počne potomka – další generaci.“¹⁰

---

⁸ ALAN, Josef. *Etapy života očima sociologie*. Panorama Praha, 1989. ISBN 80-7038-044-6. s.. 68. - 69.

⁹ *Sociologická encyklopedie: generace* [online]. 21.9.2020 [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Generace>

¹⁰ *Co je to Generace? Význam slova* [online]. [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <https://cojeto.superia.cz/ruzne/generace.php>

2.6.1 Rozdělení generací

V poslední době se můžeme stále častěji setkat s různými děleními jednotlivých generací. Ráda bych podotkla, že každý zdroj uvádí klíčové roky narození trochu pozměněné, avšak na významu a charakteristice generací to mnoho nemění. Jsou to například.:

- *Boomers*, takzvaná *poválečná generace* - *baby boomers* je označení pro generaci, která se narodila mezi lety 1946 a polovinou 60. let 20. století.
- *Generace X*, takzvané *Husákovy děti* - do této kategorie řadíme osoby narozené v období mezi polovinou 60. a 80. let 20. století.
- *Generace Y*, takzvaní *mileniálové* nebo *Havlovy děti* - mezi *Havlovy děti* lze zařadit lidi, kteří se narodili mezi lety 1983 a 1997.
- *Generace Z* - *generace Z* se skládá z osob narozených od poloviny 90. let minulého století do současnosti.
- *Generace Alfa* - mezi *generaci Alfa* řadíme děti narození po roce 2015.¹¹

Ještě jednou bych ráda zdůraznila, že datace se může v různých pramenech lišit. Navíc je pojmosloví národnostně podmíněné, proto je možné najít zmíněné pojmy v odlišném významu.

2.7 Generační přechod

Josef Alan, se ve své knize *Etapy života očima sociologie* (Panorama Praha, 1989) věnuje mimo jiné i *generačnímu přechodu*. Na úvod bych ráda podotkla, že tento zdroj je z roku 1989, tudíž vnímání a chování společnosti se jistě proměnilo, ale mechanismy dospívání zůstávají stejné.

Alan uvádí, že přechod od mládí k dospělosti ztratil řadu svých dřívějších podob. Zmizely třeba tradiční rituály (zvláště náboženského rázu), posunul se význam maturity (z fakultativní, výběrové „*zkoušky dospělosti*“ se stala běžná zkouška znalostí) a i vstup do zaměstnání se stává méně nápadným.

---

¹¹ *Generace X, Y nebo Z? Kam patříte vy? (2. díl): ChciPracovat.info* [online]. [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <https://chcipracovat.info/generace-x-y-nebo-z-kam-patrite-vy-2-dil/>

Mládí Josef Alan charakterizuje jako *generační přechod*, během něhož se proces sebeuvědomění mění na proces sebeurčení. Tyto dva procesy mají vzájemné rysy. První z nich se týká vztahu k dospělým, jejichž životní zkušenosti jsou brány jako zdroje a hodnocení, neboť dospělí prý více znají, a proto jsou více oceňováni a uznáváni. Na druhou stranu jejich mládí bylo určováno jinou historickou situací, proto jsou tyto zkušenosti brány mladými spíše jako příběhy, než jako pádné argumenty. K tomuto přispívá i sklon starších generací idealizovat mládí a vzpomínat na svět, který je dnešním mladým lidem cizí. U této myšlenky bych se ráda zastavila a zamyslela se nad spojitostí s *vločkovou generací*. Jedna z hlavních otázek mé práce zní, je *vločková generace* záležitostí jedné generace, nebo se vyskytuje napříč historií? Kniha *Etapy života očima sociologie* byla napsána v roce 1989 a již tehdy Josef Alan uvádí, že starší generace vzpomíná, jak to bylo za jejich mládí lepší. Toto zamyšlení mě přivádí k úvaze, kterou jsem již zmínila, že každá generace si bude myslet, že je kvalitnější, než ta nastupující.¹²

2.8 Generační mezera

Tento výraz lze nahradit také pojmem *generační propast*. Jednoduše řešeno se jedná o situaci, kdy je ztížena komunikace, pochopení, nebo vznikají konflikty mezi lidmi různé generace. O generačních mezerách se začalo mluvit až ve 20. století v důsledku specifické životní mobilizace obyvatelstva. Do té doby žili mladí lidé v převážné většině pospolu se staršími členy rodiny. Ve 20. století však nastaly změny, které umožnily mladým lidem vnímat kulturní vlivy, které byly pro jejich rodiče a prarodiče cizí. Zejména se jednalo o příchod televize a filmů.

Studie *Pew Research Center* z roku 2009 zjistila, že 79 % Američanů vidí velké rozdíly mezi *mladšími a staršími dospělými*. V současné době je vnímání generačních propastí stále aktuální, avšak není bráno jako něco negativního.

---

¹² ALAN, Josef. *Etapy života očima sociologie*. Panorama Praha, 1989. ISBN 80-7038-044-6

Mezi hlavní témata, ve kterých se různé generace obtížně scházejí, patří zejména hudba a technologie. Následují například mravní hodnoty, politické názory, postoje k různým rasám a skupinám, náboženství atp.¹³

K výše zmíněným pojmům *mladší a starší dospělí*, vyslovených ve studii Pew Research Center, bych se pro bližší vymezení ke studii ráda vrátila. Mezi mnoho otázek, které byly ve studii položeny, se řadí například „*Kdy začíná stáří?*“ (angl. „*When does old age begin?*“). Ve věku šedesáti osmi let, to byla nejčastější odpověď. Potíží však je, že množství respondentů představuje příklad *generační mezery*. Více jak polovina *mladých dospělých* se domnívá, že člověk zestárne v 60 letech. Zatímco pouze 6 % *starších dospělých*, kterým je více než 65 let, souhlasí. Další z otázek, která poukazovala na rozdílné vnímání věku, byla „*Jste staří?*“ (angl. „*Are you old?*“). Mezi respondenty ve věku 65 až 74 let mělo na tuto otázku kladnou odpověď pouze 21 %. U vyšší věkové kategorie, 75+, to bylo 35 %.¹⁴ Na závěr tohoto odstavce bych ráda podotkla, že studie byla uskutečněna v Americe, navíc před 13 lety. Proto tato data nemusejí přesně odpovídat obecnému vnímání věku v České republice.¹⁵

Dle mého názoru je výše uvedené velmi dobře vidět i v české společnosti. Například homosexuálové jsou mezi mladší generací vnímáni naprosto přirozeně, málokdy je sexuální orientace jedince něco, nad čím se mladý člověk pozastaví. Naopak starší generace nebere homosexualitu jako něco „normálního“ a mnohdy to nerespektují, nechápu, nebo dokonce agresivně odmítají. Toto tvrzení podporuje i studie od *Pew Research center, Changing Views of Same-Sex Marriage* (čes. *Změna vnímání manželství stejnopohlavních párů*). Tato studie uvádí, že *mileniálové* (uvedení jako dospělí ve věku 18 – 34 let) ve značně větší míře podporují manželství stejnopohlavních páru. V roce 2015 73 % *mileniálů* podporovalo homosexuální sňatky. Zatímco generace *baby boomerů* byla v tomto názoru rozdělena.

---

¹³ *Podíváme-li se na generační mezery* [online]. [cit. 2021-10-29]. Dostupné z: <https://cs.drafare.com/podivame-li-se-na-generacni-mezery/>

¹⁴ *Growing Old in America: Expectations vs. Reality: Pew Research Center* [online]. 29. 06. 2009 [cit. 2022-02-11]. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/social-trends/2009/06/29/growing-old-in-america-expectations-vs-reality/>

¹⁵ *Podíváme-li se na generační mezery* [online]. [cit. 2021-10-29]. Dostupné z: <https://cs.drafare.com/podivame-li-se-na-generacni-mezery/>

S legálním manželstvím homosexuálů souhlasilo 45 % respondentů, zatímco 48 % bylo proti. Příčinou těchto rozdílných vnímání je dle mého názoru fakt, že v dnešní době jsou mladí lidé více názorově otevření, mají možnost vnímat i jiné kultury, národnosti, způsoby života atp., a proto je pro ně snazší přijmout a respektovat skutečnosti, které jsou ve společnosti prezentovány v menšině. Podobnou situaci jsem zaznamenala i u sebe, kdy je pro mě obtížnější pochopit momentálně diskutované téma *nebinárnosti*¹⁶. Zatímco mladší generace je s tímto pojmem obeznámena lépe, protože se s ním setkávají již od raného věku.¹⁷

2.9 Generační konflikt

Generační konflikt tedy chápu, v návaznosti na pojem *generační mezera*, jako konflikt, který vznikne v jejím důsledku.

Tišnovské noviny se na toto téma zaměřily v článku *Generační výměna – kontinuita, nebo konflikt?* Na úvod uvádějí, že se jedná o široce diskutovaný pojem, který rozděluje společnost. Zamýšlí se však nad tím, zda se jedná o problém společnosti, nebo jedince, který vystupuje konfliktně. Noviny rozdělují generace na tři části, dle pedagoga Jana Kumstáta¹⁸:

- **mladá** – vnímána jako nezkušená, nerozumí věcem, nejsou dost zodpovědní na to, aby o něčem rozhodovali
- **stará** – málo přizpůsobivá a pokroková, neschopná efektivní změny
- **střední** (rodičovská) – má určovat a udržovat proces mezigenerační výměny

Právě střední generace chováním ke svým rodičům („staré generaci“) nastavuje vzorec pro „mladou“ generaci a to, jak se bude chovat ke svým rodičům, až se dostanou do kategorie „staré“ generace.

---

¹⁶ člověk, který se neidentifikuje jako muž, ani jako žena

¹⁷ *Section 1: Changing Views of Same-Sex Marriage: Pew Research Center* [online]. 08. 06. 2015 [cit. 2022-02-11]. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/politics/2015/06/08/section-1-changing-views-of-same-sex-marriage/>

¹⁸ Český pedagog, jeden ze zakladatelů základní školy Labyrint Lhota, konzultant pro ScioŠkoly a lektor kurzy výchovy a školy bez poražených P. E. T. a T. E. T.

Jan Kumstát tím chtěl poukázat na fakt, že otázky mezigenerační výměny nejsou pouze záležitostí jedné z generací, ale prostupují všemi najednou.¹⁹ Noviny se dále zmiňují o výzkumu *Mileniálové* od agentury *NMS Market Research a PR*. Konektor, na základě něhož vydal časopis *Forbes* generační srovnávací studii „Tabulka generací“²⁰. Tato studie porovnává určité aspekty života, jako jsou například utrácení peněz, životní hodnoty, pracovní morálka, technologie, rodina, studium nebo cestování a srovnává jednotlivé generace podle toho, co těmto aspektům dominovalo.

Tišnovské noviny (16. 12. 2020) v souvislosti s touto studií především podotýkají, že výzkum nezahrnul míru osobní angažovanosti a aktivity. Především projevy zájmu o své okolí, přátele, přírodu, než o společenskou a politickou aktivitu. Na základě uvedených kritérií lze dovodit fakt, že se v rámci generací střídá aktivita a pasivita. Př.: Aktivní *válečná generace*, pasivní normalizací sražená generace *baby boomers*, probuzená generace *Husákových dětí*, sebestředně naladěná generace *mileniálů*.²¹

*Smithsonský magazín, 2020*²² publikoval článek *The Psychology Behind Generational Conflict* (čes. Psychologie generačního konfliktu), který se věnuje jedné z hlavních otázek mé diplomové práce. Článek hned na úvod rozvíjí úvahu, se kterou se zabývám v celé mé práci. Zda je *vločková generace* záležitostí pouze jedné generace, nebo zda si starší generace vždy stěžovali a vždy budou na nastupující generaci. Ted Scheinman, editor magazínu, se přiklání k názoru, že stěžování si na mladší generaci je fenomén, který je s námi již delší dobu

---

¹⁹ *Generační výměna – kontinuita , nebo konflikt?: Tišnovské noviny* [online]. Prosinec 2020 [cit. 2021-11-29]. Dostupné z: <https://tisnovskenoviny.cz/2020/12/16/generacni-vymena-kontinuita-nebo-konflikt/>

²⁰ *Tabulka generací: Fobres Speciál* [online]. [cit. 2021-11-29]. Dostupné z: <https://generace.forbes.cz/tabulka/>

²¹ *Generační výměna – kontinuita , nebo konflikt?: Tišnovské noviny* [online]. Prosinec 2020 [cit. 2021-11-29]. Dostupné z: <https://tisnovskenoviny.cz/2020/12/16/generacni-vymena-kontinuita-nebo-konflikt/>

²² Vědecký a přírodovědný magazín publikovaný Smithsonským muzeem (Spojené státy americké)

Článek se věnuje studii, která byla provedena na univerzitě v Santa Barbaře (angl. *University of California, Santa Barbara*). Studie se zúčastnilo 3,458 Američanů ve věku 33 – 51 let a jejím cílem bylo vysvětlit takzvaný „dnešní mládež“ efekt (angl. „*kids these days effect*“). Studie měřila autoritativní tendence, nadšení pro čtení a inteligenci daných respondentů.

Výsledky byly následující. Lidé, kteří jsou autoritativní, mají větší tendenci podezřívat dnešní děti a dospívající z nedostatku respektu vůči autoritám. Sečtělí respondenti naopak vnímají, že dnešní mladí lidé málo čtou. V neposlední řadě lidé s vysokou inteligencí věří, že současná mladá generace se stává hloupou.

Důvodem tohoto efektu je dle autorů paměť. Někteří starší lidé si nepravdivě pamatují, že děti v minulosti toho dokázaly více, než současné děti. Tato studie tedy potvrzuje moji hypotézu, že každá generace vidí generaci následující (mladší) jako méně kvalitní.²³

---

²³ SCHEINMAN, Ted. The Psychology Behind Generational Conflict: Older people have grouched about younger people for millennia. Now we know why. *Smithsonian magazine* [online]. Leden, 2020 [cit. 2022-02-18]. Dostupné z: <https://www.smithsonianmag.com/science-nature/psychology-behind-generation-gap-180973731/>

3. VLOČKOVÁ GENERACE

Než se dostanu k definování samotné *vločkové generace*, ráda bych zopakovala jednu z hlavních problematik mé diplomové práce. Lze určit *vločkovou generaci* dle data narození, nebo se objevuje v každé generaci? Stvořila moderní doba takzvané *vločky*, nebo zde byly vždy a současnost jim pouze dala pojmenování?

3.1 Historie pojmu

Jelikož je pojem *vločková generace* převzat z anglického *Snowflake generation* ráda bych jako první uvedla zahraniční zdroj, *Collinsův slovník* (Collins dictionary, rok 2021). Ten definuje *vločkovou generaci* jako: „generace lidí, kteří se stali dospělými v roce 2010 a poté, kteří jsou vnímáni jako méně odolní a více náchylní k uražení, než předchozí generace“.²⁴

Pokud bychom se tedy řídili dle *Collinsova slovníku*, do *vločkové generace* bychom řadili pouze lidi narozené v určitém rozmezí let.

Jedním z prvních zdrojů, ve kterém se můžeme setkat s pojmem *vločková generace* (*snowflake generation*) je kniha Chucka Palahniuka z roku 1996, *Klub rváčů* (angl. *Fight club*). Objevuje se v následující myšlence.

„Nejsi speciální. Nejsi krásná a jedinečná sněhová vločka. Jsi stejná chátrající, organická hmota, jako všichni ostatní.“

Termín *vločková generace* se tedy zařadil nejen do skotského *Collinsova slovníku*, jak jsem uvedla výše, ale v roce 2018 byl oficiálně zasazen i do *Oxfordského slovníku* (angl.. Oxford English Dictionary, 2018). Mimo jiné anglický deník *Financial Times* zařadil pojem *vločka* (*snowflake*) do svého listu *Rok ve slově* (angl. Year in a Word), kde ho definovali jako:

---

²⁴ *Collins dictionary* [online]. [cit. 2021-11-30]. Dostupné z: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/snowflake-generation>

„Hanlivý termín pro někoho, kdo je velmi emočně citlivý na zvládání svých vlastních výzev, konkrétně na univerzitách a dalších institucích dříve známých pro silné debaty“.²⁵

3.2 Mileniálové

Vločková generace je tedy jiné, hodnotící, obsahově více vyhraněné označení pro generaci *mileniálů*. Pro připomenutí bych ráda uvedla i další označení této generace; V ČR například *Havlovy děti* obecně ve světě generace Y. Do této generace, bývají řazeni lidé narození mezi lety 1983 a 1997²⁶.

Hospodářské noviny definovaly generaci *mileniálů* také jako „generaci, která je zvyklá mít vše na jedno kliknutí“. V praxi to může vypadat tak, že očekávání mladých, která jsou v jejich očích legitimní a standardní, považují starší generace za marnotratnosti a přehnané požadavky. Tento generační rozdíl se objevil zejména v souvislosti s tím, jak jednotlivé skupiny vyrůstaly. V České republice je klíčový zejména materiální aspekt. Lidé, kterým je momentálně 20 – 30 let jsou zvyklí na to, že od malička měli, nebo mohli mít vše. Dárky ve formě horského kola, značkových hraček a elektroniky nejsou nic výjimečného. *Mileniálové* totiž vyrostli v konzumu, který však jejich rodiče poznali až v dospělosti. Dá se tedy předpokládat, že pro značnou většinu z nich je samozřejmostí, že život bude zábava, ve které nebudou chybět dovolené a materiální dostatek, zatímco předchozí generace o těchto věcech spíše jen snily. Je však nutné se na tuto skutečnost podívat i z toho pohledu, že to jsou nakonec rodiče, kteří svým dětem poskytli od malička vše, na co pomysleli. To je pochopitelné, protože rodič chce umožnit svému dítěti život, který on sám neměl, protože předchozí generace neměla zdaleka tolik materiálních požitků.²⁷

---

²⁵ *Snowflake generation: Why Millennials are too soft and who's to blame: BizNews* [online]. 2021 [cit. 2021-11-30]. Dostupné z: <https://www.biznews.com/good-hope-project/2021/05/27/snowflake-generation-millennials>

²⁶ *Generace X, Y nebo Z? Kam patříte vy? (2. díl): ChciPracovat.info* [online]. [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <https://chcipracovat.info/generace-x-y-nebo-z-kam-patrite-vy-2-dil/>

²⁷ *Střet generací má v Česku unikátní podobu. Hospodářské noviny* [online]. 2017, 2020 [cit. 2021-12-21]. Dostupné z: <https://hn.cz/c1-65743500-stret-generaci-ma-v-cesku-unikatni-podobu>

Zajímavou otázkou je variabilita přístupu ke svobodě. *Mileniálové* jsou první generace, která zažila svět bez železné opony a je svobodná od narození. *Husákovy děti* a generace před nimi zažily v České republice obrovské změny. To jim napomáhá být stmelení jednotným názorem a bojem za stejné hodnoty. To je něco, co *mileniálům* chybí. *Mileniálové* jsou rozdělení na mnoho specifických podskupin, jelikož je na výběr mnoho názorů, předmětů tužby a je snadný přístup ke zdrojům. Tento rozdíl můžeme vidět například v hudbě. Husákovy děti můžeme rozdělit, co se hudebního vkusu týče, na bývalé *rockery* a *punkáče*. Zkuste toto kategorické rozdělení uplatnit u *mileniálů*, u kterých neexistuje dominující žánr.²⁸

Přirovnání, které mi přišlo skutečně výstižné, nabídl Petr Bena, manažer společnosti *Alza*. V minulosti, když jste dostali do ruky papírovou mapu, tak jste se museli nejdříve zorientovat, kde stojíte. V současnosti otevřete mapu na telefonu a ta Vás ukazuje jako tečku uprostřed té mapy. Jako byste (respektive *mileniálové*) byli středobodem vesmíru.²⁹

Dalším výrazným faktorem změny je technologie. Mezi vynálezem rozhlasu a vynálezem televize uplynulo 30 let. V tomto nastavení žili předchozí generace. Zatímco *mileniálové* vyrostli, nebo dospívali, v roce 2000, kdy přišel největší technologický boom. V roce 2006 si kdokoliv (oficiálně starší 13 let) mohl vytvořit profil na *Facebooku* a o dva roky později již byly k dostání brýle ovládané hlasem s připojením na internet. Předchozí generace již tento rozdíl sice dohnala, ale stále konzervativně používají e-mail a preferují telefonování. To je rozdílné od *mileniálů* a nadcházejících generace, která preferuje psaní a telefon je především prostředek k užívání internetu.³⁰

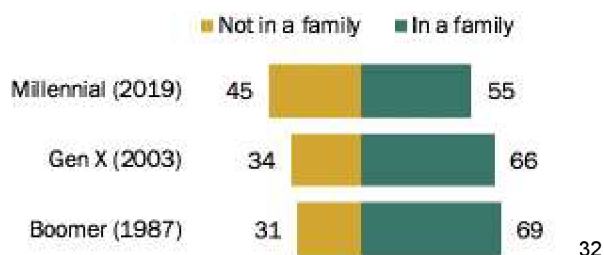
²⁸ Střet generací má v Česku unikátní podobu. *Hospodářské noviny* [online]. 2017, 2020 [cit. 2021-12-21]. Dostupné z: <https://hn.cz/c1-65743500-stret-generaci-ma-v-cesku-unikatni-podobu>

²⁹ Střet generací má v Česku unikátní podobu. *Hospodářské noviny* [online]. 2017, 2020 [cit. 2021-12-21]. Dostupné z: <https://hn.cz/c1-65743500-stret-generaci-ma-v-cesku-unikatni-podobu>

³⁰ Střet generací má v Česku unikátní podobu. *Hospodářské noviny* [online]. 2017, 2020 [cit. 2021-12-21]. Dostupné z: <https://hn.cz/c1-65743500-stret-generaci-ma-v-cesku-unikatni-podobu>

Další faktor, který *mileniálové* vnímají diametrálně odlišněji, než předchozí generace, je manželství. Dle studie *Pew Research Center* žije jeden z deseti *mileniálů* s manželem/manželkou a dítětem/děťmi. Společně pro porovnání například u *generace X (Husákovy děti)* žilo v takovém soužití 40 % respondentů. *Mileniálové* se usazují a tvoří společnou domácnost později než předchozí generace.³¹

Graf soužití v a mimo rodinu

Výše uvedený graf znázorňuje rozdíl mezi generací *mileniálů*, *generací X (Husákovy děti)* a *generací baby boomers* v jejich přístupu k rodinnému životu. Oproti generaci *baby boomers*, v níž žije 69 % respondentů společně s rodinou (pro popsání tohoto grafu chápeme „život s rodinou“ jako sdílení domácnosti s manželem/manželkou, dítětem/děťmi, nebo oběma), v generaci *mileniálů* je to pouze 55 %. Tento graf nám tedy potvrzuje, že životní priority nové generace se změnila a pro velkou část *mileniálů* jsou na prvních příčkách jiné priority, než je manželství a rodinný život.³³

³¹ *As Millennials Near 40, They're Approaching Family Life Differently Than Previous Generations: Pew Research Center [online]. 27.5.2020 [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/social-trends/2020/05/27/as-millennials-near-40-theyre-approaching-family-life-differently-than-previous-generations/>*

³² *As Millennials Near 40, They're Approaching Family Life Differently Than Previous Generations: Pew Research Center [online]. 27.5.2020 [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/social-trends/2020/05/27/as-millennials-near-40-theyre-approaching-family-life-differently-than-previous-generations/>*

³³ *As Millennials Near 40, They're Approaching Family Life Differently Than Previous Generations: Pew Research Center [online]. 27.5.2020 [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/social-trends/2020/05/27/as-millennials-near-40-theyre-approaching-family-life-differently-than-previous-generations/>*

3.3 Akademické dopady

Stěžejní otázka mé diplomové práce zní, zda je označování určité generace jako *vločkové* oprávněné. To se dá zjistit pouze tím, že se analyzují konkrétní data.

Například stránka *BizNews* rozebírá, jaké jsou akademické dopady *vločkové generace*. Dle nejmenovaného výzkumu jsou *mileniálové* (v tomto kontextu též *vločková generace*) dvakrát více uvědomějí, co se týče problémů spojených s psychickým zdravím, než předchozí generace *baby boomerů*. Zajímavé však je, že ačkoliv mají o tomto problému větší povědomí, jsou vůči němu samotnému mnohem méně odolní. To se odráží i ve vzdělání. V roce 1960 byla průměrná známka studenta ve vyspělém světě trojka (C). To samotné dává smysl, trojka je průměr. Avšak v současnosti je to jednička (A). Důvodem bohužel není fakt, že by každá generace byla chytřejší, než ta předchozí, ale snižování nároků kladených školou! Tato změna nastala v důsledku toho, že mnoho dospělých se domnívá, že jejich studenti by psychicky neunesli být průměrní - tedy dostat trojku (C).³⁴

Na toto navazuje i report z roku 2015, který vydala *Kronika vysokoškolského vzdělání* (angl. *The Chronicle of Higher Education*) nazvaný *Epidemie úzkosti* (angl. *An Epidemic of Anguish*). Dle tohoto reportu byla jedna čtvrtina vysokoškolských studentů diagnostikována s psychickou nemocí. Nejčastěji se jednalo o úzkost a depresi. Report také uvedl, že míra sebevražd mezi studenty je třikrát větší, než v roce 1950. Důvodem je fakt, že se studenti bojí, že nezvládnou školu. Problémem však je, že to nevnímají pouze jako jedno selhání, které patří k životnímu cyklu, ale jako absolutní katastrofu. V důsledku tohoto zjištění jsou tedy učitelé shovívavější.³⁵

---

³⁴ *Snowflake generation: Why Millennials are too soft and who's to blame: BizNews* [online]. 2021 [cit. 2021-11-30]. Dostupné z: <https://www.biznews.com/good-hope-project/2021/05/27/snowflake-generation-millennials>

³⁵ *Snowflake generation: Why Millennials are too soft and who's to blame: BizNews* [online]. 2021 [cit. 2021-11-30]. Dostupné z: <https://www.biznews.com/good-hope-project/2021/05/27/snowflake-generation-millennials>

3.4 Vnímání společnosti

Na začátku této kapitoly jsem citovala knihu Chucka Palahniuka *Klub rváčů*, kde se označení *sněhová vločka* objevilo poprvé. Stejný citát si vybrala britský web *Oxford student*, pro svůj článek „*Who is the snowflake generation and why are they fun to hate?*“ (čes. *Kdo je to vločková generace a proč je zábava je nenávidět?*). Tento článek se přiklání k obecnému názoru, že *vločková generace* jsou především *mileniálové*. Kromě již dříve zmíněných poznávacích znaků jako například, že *generace sněhových vloček* je přecitlivělá apod., se v tomto článku vyskytují i znaky jiné. Například, že *generace sněhových vloček* žije v jakési bublině, která je naplněna hyperkorektností.

Důvodem pro toto tvrzení je, že v současné době se mladí lidé prosazují a více dbají na politickou korektnost, bezpečné prostředí a omezení svobody slova v momentě, kdy se setkávají dva odlišné názory. Další důvod pro označení *sněhová vločka* uvedený v tomto článku je přehnané sebeuvědomění jedince a averze k jakékoliv formě kritiky. Dále je to přesvědčení, že osobní pocity člověka mají přednost před jakoukoliv formou diskuze. Rovněž zajímavé mi přišlo tvrzení, že se nesnaží podcenit důležitost empatie a vnímání pocitů jiných lidí. Existuje zde však určitá hranice, kdy je dovednost přijmout kritiku důležitá. Zejména u mladých lidí, kteří se ve školském prostředí mohou setkávat s úlevami a jemně podanou kritikou, ale jakmile se začlení do pracovního procesu, je to pro ně šok. *Mileniálové* jsou stejně inteligentní jako předchozí generace, avšak rozdíl je v tom, že jim chybí takzvaná *hroší kůže*. Konstruktivní kritika tvaruje charakter a výkon člověka a brát ji jako osobní urážku může zamezit osobnímu rozvoji a poukazuje na určitou formu ignorace.³⁶

---

³⁶ ³⁶ *Who is the snowflake generation and why are they fun to hate?: The oxford student* [online]. 2019 [cit. 2021-12-20]. Dostupné z: <https://www.oxfordstudent.com/2019/06/09/who-is-the-snowflake-generation-and-why-are-they-fun-to-hate/>

Zajímavým zamyšlením, které tento článek uvádí je otázka, proč zrovna *sněhová vločka*. *Sněhová vločka* je typická svou **jedinečností a křehkostí**.³⁷ To má společné se současnou mladou generací. Samozřejmě není možné toto vztáhnout na všechny mladé lidi na světě. Každý žije v jiném sociálním prostředí, ekonomických poměrech osobnostním kapitálu atp. Když si ale vezmeme například teenagera z České republiky a z Velké Británie nebo Spojených států amerických, kde se tento pojem začal poprvé používat, není zas tak obtížné tomuto postřehu přitakat.

Dle mého názoru je rozdíl mezi současnou generací a generací například našich prarodičů zjevný. Nemyslím si, že je třeba výraz *vločková generace* používat hanlivě, spíše jde o styl života a výchovu. Naše babičky a dědečkové neměli takový přístup k informacím, zboží, cestování a dalšímu, jako měli a mají naši rodiče. Pro jejich generaci bylo prioritou zajistit rodinu, poskytnout dětem vzdělání a dalším záležitostem se již nepřikládala taková váha. Také je samozřejmě důležité uvědomit si, v jakém žili režimu. Na druhou stranu, již mají větší životní rozhled, jejich výchova a celkové pojetí života se výrazně orientuje na zahraničí. Proto si myslím, že mají větší prostor a potřebu zabývat se emocionálními stavy a problémy svých dětí, než měli jejich rodiče.

V momentě, kdy odpadají starosti o základní fyziologické potřeby, je čas na další. V důsledku toho jsou pak dnešní děti zvyklé, že jejich rodiče mají čas a chuť probírat jejich problémy. Velký důraz se přikládá věnování volného času. Tyto všechny faktory způsobují to, že se každé dítě cítí výjimečné. Z mého pohledu toto není špatný trend. Pro děti je důležité, aby si budovaly zdravé vztahy se svými rodiči a diskutování o problémech a pocitech tomu rozhodně prospěje. Je však také důležité ukázat dítěti realitu. Pomoci mu poznat, jaké jsou jeho silné stránky, ale úplně stejně tak i ty slabé. Podporovat ho v tom, co mu jde a zároveň se naučit žít s tím, že nemůže mít talent na vše.

---

³⁷ *Who is the snowflake generation and why are they fun to hate?: The oxford student* [online]. 2019 [cit. 2021-12-20]. Dostupné z: <https://www.oxfordstudent.com/2019/06/09/who-is-the-snowflake-generation-and-why-are-they-fun-to-hate/>

Pokud dítěti tímto zdravým způsobem ukážeme, že každý je unikátní v něčem jiném, bude lépe přijímat kritiku a už tato samotná vlastnost ho do jisté míry vyřadí z *vločkové generace*.

Dále bych kladla důraz na empatii, aby si dítě, nebo dospívající, dostatečně uvědomoval přítomnost a vliv svého okolí. Tím se rozvine jeho sociální citění a nebude sebestředné, tedy bude o sobě zdravě uvažovat jako o části společnosti, ne jejím středu a hned máme další protiklad *vločkové generace*.

Autoři článku z britské univerzity kreativních věd *Epsom* (EPSOM COLLEGE, 2021) se také přiklánějí k tomu, že označení *vločková generace* náleží lidem narozeným mezi lety 1981 až 1996, tedy *mileniálům*. Další spojitost uvedena v knize *Klub rváčů*. Další typizací *sněhových vloček* a zároveň vysvětlení pojmu zde řadí následující porovnání. *Vločky*, stejně jako jedinci dané generace, jsou náchylné k roztání v momentě, kdy se zvedne teplota, respektive tlak na jedince. Dalším, již zmíněným argumentem, je obhajoba svobody slova. Příslušníci *vločkové generace* mohou mít tendenci odmítat názor, protože je rozdílný, nebo v jejich očích urážlivý. To samo o sobě je ale nerespektování svobody slova. Článek dále podtrhuje důležitost pečlivého rozlišování mezi urážkou a diskriminací. Názor, který odsuzuje na základě rysů, jež člověk nemůže ovlivnit; například rasy, národnosti, pohlaví atp., není považován za vhodný a je v pořádku cítit se dotčený a nepřijmout ho. Je důležité rozeznat, zda je debata vhodná a zda přispívá k vývoji člověka. Ale názory, šířící nenávist, nebo násilí, jsou vždy nebezpečné. V rámci tohoto článku jsem byla schopna najít názor na otázku, která mi přijde pro mou práci důležitá, a sice, jak svobodu slova a problematiku *hate speech* vnímají samotné *sněhové vločky*.

Generace *mileniálů* by sama sebe označila jako **bdělé**, co se týče problematiky *hate speech* (čes. projevy nenávistí). V roce 2017 byl dokonce pojem **bdělí** (angl. woke) zařazen do *Oxfordského anglického slovníku* a definuje „ostrážitost vůči rasové a sociální diskriminaci“.

Jedinci, kteří se označují jako **bdělí**, chtějí především zavést takzvané *safe speech* (čes. bezpečné projevy). Cílem toho je zachovat svobodu slova a současně zamezit projevům nenávisti.³⁸

Během procházení zahraničními webovými stránkami jsem si všimla, že každý zdroj, který ve své práci používám, se odkazuje na knihu *Klub rváčů*, kterou jsem již několikrát zmiňovala. Výjimkou není ani článek *Who are snowflakes: Generation snowflake and the controversial word* (v češtině: *Kdo jsou vločky: vločková generace a kontroverzní název*) dostupný na webové stránce *New Idea*. Kromě klasického popisu, který se vesměs podobá těm, které jsou dostupné v předchozích článcích, se tento článek zabývá také samotným pojmem.

Ten získal popularitu v roce 2016 po té, co na jednom z amerických kampusů nastala situace, kdy hallowenský kostým urazil tamní studentku. Další situace, které podpořily tvrzení společnosti, že *mileniálové* jsou *sněhové vločky*, bylo například zvolení prezidentem USA Donalda Trumpa. V ten den byly zaznamenány hovory studentů, kteří se omlouvali z hodin kvůli zvolení Trumpa prezidentem – jelikož tento výsledek psychicky nezvládli. Jsem také toho názoru, že někdejší prezident nebyl to nejlepší, co Ameriku mohlo potkat, ale nechat si skutečností, kterou nemůžu absolutně ovlivnit, takto narušit každodenní režim, je z mého pohledu poněkud přehnaná, snad až hysterická, reakce.

Na druhou stranu se článek také této generace zastává ze shodného důvodu, jako v předchozím odstavci. *Mileniálové* se prý snaží změnit vzorec chování předchozích generací v tématech, jako jsou projevy nenávisti, rasismus, stigmatizace *LGBTQ komunity*³⁹. A dalším významným tématem, které bylo *mileniály* odhaleno, je fenomén *#MeToo*. Ten napomohl odhalit tolerované sexuální obtěžování a násilí vůči ženám, které zde bylo po celou dobu, ale nemluvilo se o něm.

---

³⁸ *Is it fair to label millennials the "snowflake" generation?: EPSOM college* [online]. 2021 [cit. 2021-12-20]. Dostupné z: <https://www.epsomcollege.org.uk/academic/academic-blogs/is-it-fair-to-label-millennials-the-snowflake-generation/>

³⁹ Anglicky Lesbian, gay, bisexual, trans and queer komunita, v překladu komunita homosexuálů, bisexuálů a osob po změně pohlaví

Mezi další plusy generace *mileniálů* můžeme zařadit fakt, že je u nich identifikována nižší konzumace drog a alkoholu než u předešlé generace a naopak mají mnohem vyšší volební účast.⁴⁰ Tato data vedou k zamyšlení, zda je označení *vločková generace* oprávněné? Jsou současní mladí lidé precitlivější, než předchozí generace, nebo je tím rozdílem zvýšená empatie. Dle mého názoru je možné, že vnímají potřeby širokého spektra lidí, zastoupení všech pohlaví, ras, národností atp. a méně odsuzují. Snaží se mluvit o tématech, která byla dříve tabu (například již zmíněné hnutí *#MeToo* nebo třeba deprese) a tím je řešit. Osobně nevěřím, že za minulých generací neexistovali *transgender* lidé, deprese, sexuální násilí a další témata. Rozdílem však je, že v současné době je větší prostor o nich mluvit a tím o nich šířit povědomí a snad jim tím z určité části předcházet. Jelikož však starší generace nejsou zvyklé takto otevřeně mluvit o soukromých tématech, mohou to vnímat jako precitlivělost, zahleděnost do sebe a zbytečnost. V důsledku toho si novou generaci označili jako *vločkovou*.

Většina z českých zdrojů, na rozdíl od těch zahraničních, generaci *mileniálů* a *sněhových vloček* odlišuje. Respektive například jeden ze zdrojů, datuje *mileniály* jinak (pozn.: nikoliv do roku 1997) a *vločkovou generaci* potom odlišuje, i když v jiných zdrojích se prolínají. O *mileniálech* se vyjadřují jako o egocentrických jedincích zaměřených na svůj individualismus, zatímco *sněhové vločky* mají jako přední charakteristiku především výraznou citlivost. Shodnými znaky jsou potom přehnané sebezaměření. Jedním z důvodů, proč v České republice narůstá počet jedinců, které lze označit jako *sněhové vločky*, je vyšší věk rodičů. Lidé mají děti později a s tím přichází i větší zodpovědnost a především protektivita. Pokud zůstaneme u rodičů, hraje zde roli samozřejmě i výchova. Je důležité si uvědomit, že vychovat jedince neznamena pomoci mu dosáhnout jeho cílů, aniž by musel vyvinout jakékoliv úsilí, nebo mu zajistit bezproblémový život. Naopak jde o to, naučit ho překonávat překážky a učit se z chyb.

---

⁴⁰ *Who are snowflake generation: Generation snowflake and the controversial word: New Idea* [online]. 2020 [cit. 2021-12-21]. Dostupné z: <https://www.newidea.com.au/snowflake-generation>

Tento styl výchovy se v současné době může mnohdy vytrácet a směřuje pak k tomu, že děti a dospívající si nejsou schopni poradit s krizí, jelikož se s žádnou sami ještě nesetkali a neřešili ji.⁴¹

Pedagog Marek Herman⁴² v jednom článku poukazuje na to, že vychovávat dítě jako partnera je nevhodné. Marek Herman zastává tradiční role v rodině a poukazuje i na to, že rodič je *Velký dospělý* a dítě by zase mělo být vnímáno jako *Malé Dítě*. Pokud budeme dítě vychovávat jako partnera, příliš ho tím zatížíme, navíc se s malým dítětem dobře nelze bavit jako s partnerem. V této souvislosti zmiňuje, že pokud někdo tuto výchovu aplikuje, je velká pravděpodobnost, že z dítěte vyroste právě *sněhová vločka*, které nelze téměř nic bez rizika vytknout. Pro dítě je důležité, aby umělo čelit reálnému životu a cílem výchovy by měla být pravá, dospělá samostatnost.⁴³

Parlamentní listy (2019) zase rozebírají rozhovor Marka Hermana pro *Regionální televizi*. V něm se tento pedagog, v souvislosti s *vločkovou generací* vyjádřil následovně:

„To jsou děti, které byly vychovány v bezpodmínkovém přijetí ze všech stran, ony nic nemusely, neměly žádné povinnosti... My se máme od nich učit; a dneska mají strašně nízký frustrační práh, to znamená, že každá malá drobnost se jich dotkne, rozhodí je, protože ony si myslí, že svět bude pro ně vždycky mateřský prs, připravený dát jim všechno, na co ony si pomyslí. Velmi těžce zakládají rodiny, velmi těžce čelí jakémukoliv drobnému problému, nejsou na to zvyklí, nejsou na to vystavěny, ty důsledky se potom projevují,“ vysvětluje Herman.⁴⁴

---

⁴¹ Generace sněhových vloček aneb jací lidé nám vyrůstají pro budoucnost? *Zdravě.cz* [online]. 2019 [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: <https://rodice-a-deti.zdrave.cz/generace-snehovych-vlocek-aneb-jaci-lide-nam-vyrustaji-pro-budoucnost/>

⁴² Narodil se v roce 1965 v Opavě, působí jako externí pracovník na Katedře rekreologie *Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci*, externě vyučoval na *VŠE Praha*

⁴³ Marek Herman: Trvám na tom, aby až do roku a půl byla u dítěte hlavně maminka. *Maminka.cz* [online]. 2018 [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: <https://www.maminka.cz/clanek/marek-herman-trvam-na-tom-aby-az-do-roku-a-pul-byla-u-ditete-hlavne-maminka>

⁴⁴ Marek Herman: Trvám na tom, aby až do roku a půl byla u dítěte hlavně maminka. *Maminka.cz* [online]. 2018 [cit. 2021-12-27]. Dostupné z:

Marek Herman vidí počátek tohoto chování především to, že děti jsou z domova zvyklé, být středem pozornosti. V sedmdesátých letech 20. století bývaly děti kojené pouze pár týdnů a následně byly vychovávány v jeslích, většinu času tedy bez rodičů. Tyto děti se pak údajně snaží nedělat to samé svým dětem. Dalším rozdílem je, že dříve byly fyzické tresty běžný model výchovy. V současnosti se fyzické trestání vnímá jako tabu, v některých státech je dokonce nelegální. Tato trestaná generace proto nechtěla, aby byl stejný model aplikován i na jejich dětech a vychovávali je ve velmi liberálním směru, což napomohlo vzniku *vločkové generace*.⁴⁵

Parlamentní listy (2017) jako další z domácích zdrojů, definuje *vločkovou generaci* mimo generaci *mileniálů* a mezi identifikační prvky zařazuje individualismus, citlivost a zaměření na sebe. Příslušníci *vločkové generace* s sebou nesou představu jedinečnosti a křehkosti. Mají problém se vyrovnat s jiným názorem a kritikou. Článek dále zmiňuje, že řada studií potvrzuje rostoucí míru individualismu. Může to však být i důsledek toho, že dobovým trendem je mít v rodině méně dětí, tedy je více času se jim věnovat. Lidé se stávají rodiči v pozdějším věku, což s sebou nese zvýšenou protektivitu.⁴⁶

<https://www.maminka.cz/clanek/marek-herman-trvam-na-tom-aby-az-do-roku-a-pul-byla-u-ditete-hlavne-maminka>

⁴⁵ VIDEO Facka sem, facka tam? Nevadí. Děti dnes nemají žádné povinnosti. Nic nevydrží, říká dětský psycholog o výchově. *Parlamentnilisty.cz* [online]. 2019 [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/VIDEO-Facka-sem-facka-tam-Nevadi-Deti-dnes-nemaji-zadne-povinnosti-Nic-nevydrzi-rika-detsky-psycholog-o-vychove-589959>

⁴⁶ Po mileniálech přicházejí sněhové vločky. Přehnaně citlivá a sebestředná generace. *Parlamentnilisty.cz* [online]. 2017 [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/milenialove-snehove-vlocky-generace-mladi-teenageri-studenti-spolecnost_1711202300_ber

4. SABBATICAL

Po kapitole, ve které jsem se věnovala relativně novému pojmu *vločková generace*, bych se ráda koncentrovala na vybrané trendy moderního života a podívala se blíže na takzvaný *Sabbatical*.

Sabbatical, nebo také *sabatiki* vyjadřuje dlouhodobé, neplacené volno z práce poskytované za účelem osobního rozvoje. V České republice zatím není tento trend zdaleka tak rozšířený jako v zahraničí. Osobně jsem se s *sabbaticalem* setkala v rámci své práce v nadnárodní firmě. Využívali ho především vysoce postavení manažeři, kteří si potřebovali na delší čas odpočinout od každodenní zodpovědnosti a náročné práce. Nejedná se o věc, kterou by si lidé brali dvakrát do roka, jelikož *sabbatical* trvá zpravidla několik měsíců, až rok. Hlavním cílem dlouhodobého neplaceného volna je osobní restart a zabránění syndromu vyhoření.

Pojem **sabbatical** je odvozený z latinského slova *sabbaticus*, tedy *den odpočinku*. Jedná se o neplacené volno, které trvá v rozmezí několika týdnů, až roku. Jedná se především o určitou formu benefitu, který zaměstnavatel poskytuje svým zaměstnancům. Je cílený především na talenty společnosti, nebo klíčové manažery. Výhodou je, že zaměstnanec nemusí čerpat svou stanovenou dovolenou a zároveň nemá v úmyslu rozvazovat pracovní poměr. Další výhodou *sabbicalu* je to, že v momentě, kdy si člověk dopřeje delší volno, získá odstup a dostane se mu nových poznatků. Benefity se paradoxně projevují posléze v pracovním prostředí, kdy má zaměstnanec nové nápady, inspiraci k projektům a podobně.⁴⁷

Je tento nový trend pouze rozmar příslušníků mladší generace? Znamená to, že jsou méně pracovití než generace předešlé a nezvládnou dlouhodobý, intenzivní pracovní režim?

---

⁴⁷ Čo je *sabbatical* a pre koho je určený?: *SME blog* [online]. 14. 03. 2020 [cit. 2021-12-15]. Dostupné z: <https://blog.sme.sk/snircova/lifestyle/co-je-sabbatical-a-pre-koho-je-urceny>

Nebo to naopak poukazuje na fakt, že předchozí generace, jako například generace X, jsou až příliš orientované na práci a pracovní morálku, zatímco současné generace také vnímají hodnotu svého volného času a chtějí si život takzvaně užít?

Na tuto otázku odpověděla moderátorka a novinářka Linda Bartošová, v rozhovoru pro *Český rozhlas*. Moderátorka *České televize* na podzim roku 2021 na svých sociálních sítích oznámila, že si bere půlroční neplacené volno. Toto oznámení vzbudilo vlnu reakcí. V rámci tohoto faktu bych ráda poukázala na to, co tvrdím v prvním odstavci této kapitoly, a sice, že v české společnosti není *sabbatical* zatím zažitý a jedná se o něco neobvyklého. Linda Bartošová dále jako hlavní důvod pro svoje rozhodnutí popisuje inspirace od otce.:

„Můj táta je self-made man, podnikatel, kterej si všechno vydobyl sám, od píky, celej život hodně pracuje. Vidím to i na svých vedoucích a šéfech, kteří to mají v sobě hodně zakořeněný. A neříkám to jako kritiku, tak to prostě je. A my jsme už trochu jiná generace. Oni nás můžou nazývat línými mileniály, já si myslím, že jsme akorát citlivější, víc dbáme, aby to nebouchlo o 10 let později a ve větším.“

Toto tvrzení podporuje zamýšlený cíl *sabbicalu* a jeho použití jako prevenci proti syndromu vyhoření.⁴⁸

---

⁴⁸ „Líní mileniálové? Jsme jen citlivější.“ S Lindou Bartošovou o kultu práce a životě české novinářky: *Český rozhlas*. *Radio wave* [online]. 2021, 09. 12. 2021 [cit. 2021-12-15]. Dostupné z: https://wave.rozhlas.cz/lini-milenialove-jsme-jen-citlivejsi-s-lindou-bartosovou-o-kultu-prace-a-zivote-8636661?fbclid=IwAR3dco8NyML_Rk2QGihA1s86foeHPGfaDOqdPwsDYHtEqdDk9g-cCeYRo-k

5. SPOLEČENSKÁ PROSTŘEDÍ

Dále bych se ráda stručně věnovala také definici různých prostředí, ve kterých se děti a dospívající nejčastěji pohybují. Cílem této kapitoly bude definovat jednotlivá prostředí a jejich vliv na vývoj dítěte. Mezi tato prostředí patří zejména rodinné a školní prostředí.

5.1 Školní prostředí

Škola se řadí, hned po rodině mezi asi nejvýznamnější výchovně-vzdělávací činitele. Jedná se o tradiční sociální instituci, která má stanovené jasné formativní cíle. Cílem organizace je vzdělávat a vychovávat v souladu s obecně platnými normami společnosti a zásadami demokracie. Ve školním prostředí definujeme subjekty edukace; *edukátor* (učitel, profesor) a objekty, *edukant* (žák, student). Škola přispívá k celkovému rozvoji jednotlivce a poskytuje mu poznatky a speciální dovednosti, které by mimo školu nezískal. Škola vede mládež k hodnotám a ideálům a chrání je před nepříznivými sociálními jevy.⁴⁹ Toto je samozřejmě definice ideálního stavu. Ve skutečnosti se nezdá, že se děti a mladiství s nepříznivými sociálními jevy poprvé setkají právě až ve škole, často prostřednictvím svých vrstevníků, což nelze považovat za vhodné a šťastné zároveň.

5.2 Rodinné prostředí

Rodina se dá pojímat jako mezioborová záležitost, náležící do několika vědních disciplín. Rodina je elementární jednotka lidského společenství. Uvnitř rodiny vznikají pevné vazby, důvěrné kontakty, vzájemná pomoc, spolupráce, sebe-respektování, láska a úcta k druhým, plánování budoucnosti a další. Rodina je určitý systém, jehož podoba závisí na době, místě, kultuře a dalších demografických či socio-ekonomických ukazatelích.

---

⁴⁹ KALEJA, Martin. *Sociologie dětství a dítěte, Distanční studijní text* [online]. Opava, 2019 [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: <https://www.slu.cz/file/cul/1ac440fa-af69-46ba-ac7f-56a0e43363b8>. Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik v Opavě. Vedoucí práce Pavel Mühlpachr, Anna Šlíz.

Z pedagogického hlediska se jedná o nejdůležitější a primární výchovnou složku působící na psychosociální vývoj člověka.⁵⁰

5.3 Konflikty ve společenských prostředích

Dětství a dospívání je velmi citlivá část života člověka a paradoxně v tomto období zažíváme i mnoho konfliktů. Pro dospělého člověka se zpětně nemusejí zdát nikterak závažné, avšak pro vnímání dítěte, jakožto neúplně vyvinutého člověka, mohou být tyto zkušenosti traumatizující. Ráda bych pro představu nastínila některé z možných a reálných konfliktů ve vybraných, výše zmiňovaných prostředích.

5.3.1 Konflikty v rodině

Podle doc. psychologie Lenky Lacinové, (nar. 1969)⁵¹ jsou konflikty v rodině běžnou součástí rodinného života. Je tomu tak především v důsledku projevů disharmonie mezi rodiči. Dopady na děti, které jsou těchto konfliktů svědky, nebo v nich dokonce dominují, jsou v zahraničí rozšířeným tématem. Například v situaci rozvodů byl zaznamenán dopad na oblast psychiky dítěte, a také byly prokázány snížené školní výkony a nižší kvalita vrstevnických vztahů. Častější konflikty v rodině se mohou také pojít s negativními představami, a dokonce i zkušenostmi, s partnerským a manželským vztahem dítěte v budoucnu.

Dalšími dopady rodinného konfliktu na jedince mohou být v adolescenci deprese a delikvence. V neposlední řadě mají uvedené konflikty neblahý dopad také na sebevědomí dítěte.

Docentka psychologie Lacinová dále cituje publikaci *Konflikty mezi rodiči a dětmi: Současné teorie* (1994) v otázkách hnaného motoru zkoumání dopadů konfliktu mezi rodiči na jejich potomky.

---

⁵⁰ KALEJA, Martin. *Sociologie dětství a dítěte, Distanční studijní text* [online]. Opava, 2019 [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: <https://www.slu.cz/file/cul/1ac440fa-af69-46ba-ac7f-56a0e43363b8>. Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik v Opavě. Vedoucí práce Pavel Mühlpachr, Anna Šlíz.

⁵¹ vedoucí katedry psychologie na Masarykově univerzitě v Brně

Těmito otázkami jsou: co konkrétně způsobuje, že konflikt mezi rodiči souvisí s projevy **maladaptace**⁵² na straně dítěte. Projevy maladaptace totiž vykazují jen některé děti, přestože se konflikty vyskytují téměř ve všech manželstvích. Je tedy zřejmé, že je nutné odlišovat jednotlivé vlastnosti konfliktu a zjišťovat, ke kterým specifickým projevům dětské maladaptace se vztahují. To, jakým způsobem ovlivňují podmínky, kontext a souvislost konfliktu s maladaptací dítěte, je předmětem další otázky.⁵³

Sociologie dětství a dítěte (konkrétně distanční studijní text *Slezské univerzity*, 2019) uvádí, že můžeme rodinu rozdělit na **funkční** a **dysfunkční**. Tu první můžeme označit také jako *normální*, nebo *harmonickou*. Hlavním ukazatelem takové rodiny je vzájemná, otevřená, aktivní a přímá komunikace. Členové rodiny respektují svoje odlišnosti, tolerují nedostatky ostatních a pomáhají si. Je zde jasně vymezena hierarchie odpovědnosti a existují zde zaběhnuté způsoby komunikace, soukromí, potřeb a dalšího. Děti jsou schopny vnímat partnerský vztah rodičů pozitivně a vztahy mezi nimi jsou kladné a citlivé. Otevřeně se prezentují projevy radosti, smutku, potěšení a dalších emocí. Naopak v dysfunkční rodině je komunikace mezi členy neúplná, vykazuje nedostatky, například že je omezena na příkazy, rozkazy a předávání informací. Emoční projevy jsou vnímány negativně a jsou orientovány na subjektivní prožití.⁵⁴

V knize *Rizikové a antisociální chování v adolescenci* (Grada Publishing, 2014) se v rámci kontextu vývoje antisociálního chování naopak neklade důraz na prostředí rodiny. Toto tvrzení je odůvodněno faktem, že během vývojového období dospívání dochází k emancipaci na rodině a větší roli hrají právě vztahy mimo ni. Zejména pak vztahy mezi vrstevníky.

---

⁵² Nepřizpůsobení novým životním podmínkám; *Slovník cizích slov: maladaptace* [online]. [cit. 2021-10-29]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/maladaptace>

⁵³ *Československá psychologie 2011: KONFLIKTY MEZI RODIČI A DĚTI: SOUČASNÉ TEORIE* [online]. LV. 2011 [cit. 2021-10-29]. Dostupné z: file:///C:/Users/DELL1/Downloads/Lacinova_Konflikty.pdf

⁵⁴ KALEJA, Martin. *Sociologie dětství a dítěte, Distanční studijní text* [online]. Opava, 2019 [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: <https://www.slu.cz/file/cul/1ac440fa-af69-46ba-ac7f-56a0e43363b8>. Slezská univerzita v Opavě, Fakulta a veřejných politik v Opavě. Vedoucí práce Pavel Mühlpachr, Anna Šlíz.

Především pokud si dospívající nerozumí s rodinou, nebo učiteli, hledá oporu v okruhu stejně starých a jemu rovných. Tyto vztahy jsou však křehké a mnohdy mohou vzniknout konflikty i mezi vrstevníky.⁵⁵

5.3.2 Konflikty mezi vrstevníky

Vztahy mezi vrstevníky nabývají největšího významu právě v dospívání. Je to také prostředí, kde se nejčastěji vyskytuje rizikové chování. Jedním z hlavních mezníků úspěšných vztahů mezi vrstevníky mohou být zájmy. Příslušnost k určité skupině se mnohdy zakládá na společných zájmech dané skupiny. Ty se však nemusejí setkávat s individuálními zájmy jednotlivce. V takové situaci může skupina na jednotlivce vyvíjet nátlak, aby se přizpůsobil a tím demonstroval svou loajalitu. Vrstevníci mají důležitou roli v psychickém a sociálním vývoji dospívajícího jedince. Vliv vrstevníků přesahuje vliv rodiny a zájmy, názory atd. se obracejí v prospěch kamarádů a party. To však nemusí vždy znamenat, že se směr ubírá pozitivně. Dospívající dítě, či mladiství, chce za každou cenu zapadnout a strach z toho, že by ho ostatní odsoudili, ho vede i k rizikovému chování (typicky: kouření, konzumace alkoholu a drog atp.).

Z pohledu dospívajícího je značnou výhodou v interakci se stejně starými lidmi fakt, že mu tyto vztahy poskytují možnost jednat s někým stejně rovným. Ne nadřazeným, jako například členem rodiny, či učitelem. Konflikty mezi vrstevníky mohou vzniknout právě při vytváření takových vztahů. Interakce s různými názory, osobními zkušenostmi člověka učí plnit určité sociální role, prosazovat svůj názor, řešit spory, argumentovat, diskutovat, hledat kompromisy a další.

Je důležité zaměřit se také na pojmy *vrstevnický tlak* a *vrstevnická konformita*. Vrstevnickým tlakem rozumíme aktivní povzbuzování jednotlivce k určité činnosti ostatními členy skupiny. Mladiství si může uvědomovat, že daná věc není správná, avšak skupina mu pomůže „překonat“ vnitřní zábrany.

---

⁵⁵ NIELSEN SOBOTKOVÁ, Veronika a kolektiv. *Rizikové a antisociální chování v adolescenci*. Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-4042-3.

Možné také je, že jedinec danou činnost ve skutečnosti dělat nechce, avšak vyhovět skupině je v ten moment důležitější. Vrstevnický tlak můžeme také vnímat jako odlišnost vlastního přesvědčení a chování vůči skupinové normě. Druhý pojem, vrstevnická konformita, je třeba od vrstevnického tlaku odlišovat. Zatímco vrstevnický tlak je subjektivně vnímaný vliv skupiny na jedince, vrstevnická konformita představuje behaviorální dispozici, která podmiňuje pravděpodobnost podlehnutí vrstevnickému tlaku.⁵⁶

5.3.3 Konflikt se sebou samotným

Jak již bylo několikrát zmíněno, dětství a dospívání jsou citlivá období v životě člověka. Působí na nás plno změn jak biologických, psychických, tak i těch vnějších – společenských atd. Zároveň bych ráda podotkla, že všechny tyto změny působí na zatím „hotového“ jedince. Děti a dospívající se mění každým rokem, mění se jejich názory, hodnoty, vnímání života a okolí a i v důsledku toho ještě nemají pevně stanovený pohled na svět, přesvědčení a další. Není proto překvapivé, že především období puberty může být prvním setkáním člověka s pochybnostmi o sobě samém, nejistotou, někdy depresi a dalšími negativními vlivy na jeho vývoj. Současně se tito zranitelní jedinci pohybují v uskupeních svých vrstevníků, kteří procházejí tím samým. Zkušenosti mohou být podobné, avšak individuální vnímání je vždy jedinečné. Děti a dospívající, kteří mají pevné zázemí a nemusí se potýkat s konflikty v rodině, budou tyto změny zvládat o poznání lépe než ti, kteří nemají pevné a jisté zázemí. V tomto citlivém období života tedy není výjimkou, především pro méně sebevědomé, nebo hůře podporované děti a dospívající, že začnou mít konflikt sami se sebou.

Na druhou stranu bych ráda zmínila konkrétní příklad, který uvedl český psychoterapeut Martin Zikmund v podcastu⁵⁷ *13 hříchů rodičovství* připravený časopisem *Marianne*. Martin Zikmund zde hovoří o jevu, kdy je malé dítě (v tomto kontextu mluvíme především o novorozenci, batoleti a dětech do 3 let) závislé na primární pečující osobě (většinou matka).

---

⁵⁶ NIELSEN SOBOTKOVÁ, PH.D., Mgr. Veronika a kolektiv. *Rizikové a antisociální chování v adolescenci*. Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-4042-3.

⁵⁷ Mluvená audiosekvence

Jeden z konfliktů, který Zikmund zmiňuje je například fakt, že malé dítě není schopné dělat běžné úkony jako rodič, nebo starší sourozenec. Toto dítě vidí, jak si členové jeho rodiny jsou schopni sami dojít na toaletu, nebo zavázat tkaničky, a ono samo nic takového neumí. V tomto momentě **dochází ke konfliktu se sebou samým**, jelikož se dítě začne vnímat jako odlišné, neúplné a tento pocit může dojít až k otázce „Proč jsou všichni kolem mě normální, jen já jsem jiný/á?“. ⁵⁸

Je proto důležité dávat dítěti najevo, že to čím si prochází je normální a není ničím zvláštní. Toto ujištění dítě nejen uklidní a podpoří jeho zdravé sebevědomí, ale zároveň začne vnímat, že není jedinečné a jeho život probíhá přibližně stejně, jako životy vrstevníků. Domnívám se, že to může později přispět ke zdravému sebevědomění a zamezit projevům *vločkové generace*.

V rámci této kapitoly bych se ráda ještě zmínila o takzvaném **Syndromu rizikového chování v dospívání (SRCH-D)**, který je popsán v knize *Rizikové chování v dospívání* (Triton, 2014). Jedná se o charakteristický soubor příznaků (podmínkou není, aby byly přítomny všechny najednou), které vznikají na stejném podkladě. Americký profesor a psycholog Richard Jessor zjistil, že *syndrom rizikového chování v dospělosti* zastává určitou funkci v psychickém vývoji jedince. *SRCH-D* přináší pozitivní satisfakci ve vztahu k vývojovým potížím. Jessor dále uvádí, že dospívajícímu *SRCH-D* pomáhá řešit osobní potíže. Pokud jsou však obtíže odstraňovány rizikovým chováním, můžeme očekávat, že s sebou přinesou závažné negativní důsledky (problémy ve škole, závislost na drogách, střet se zákonem a tak dále). Je tedy třeba hledat zdravé alternativy, které budou u dospívajícího plnit stejnou funkci, ale budou posilovat jeho sebevědomí, snižovat úzkost, napomáhat ke zdravým vztahům s vrstevníky atd. Problémové chování můžeme rozdělit do tří hlavních okruhů:

- zneužívání návykových látek,
- projevy v psychosociální oblasti,
- projevy v reprodukční oblasti.

---

⁵⁸ MUDRANINCOVÁ, Monika a Martin ZIKMUND. 13 hříchů rodičovství. *Marianne* [online]. Praha, 2020 [cit. 2021-10-29]. Dostupné z: <https://open.spotify.com/show/2ZUwxpjeCryVwmMaiQxfMK>

Pro potřeby mé práce bych ráda blíže rozvedla druhou kategorii chování. Mezi projevy rizikového chování v psychosociální oblasti můžeme zařadit zejména delikvenci, agresivitu, nevhodné společenské chování, ale také autoagresivitu – sebepoškozování. Dalšími projevy může být kruté chování ať už ke slabším jedincům, tak například ke zvířatům. Výjimkou není ani lhaní, záškoláctví, krádeže, žhárství atp. Důležité je zdůraznit, že výše uvedené se dá chápat pouze jako vzdorovité, nevhodné chování dospívajícího jedince, který se hledá, pouze do doby, kdy trvání takového chování nepřesáhne 6 měsíců. Poté je nutno ho vnímat jako onemocnění, které má jakožto psychiatrická diagnóza kritéria podle *Mezinárodní klasifikace nemocí (MKN 10)*.⁵⁹

Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů (zkratka MKN) je publikací Světové zdravotnické organizace (angl. *World Health Organization*, zkratka *WHO*) která kodifikuje systém označování a klasifikace lidských onemocnění, poruch, zdravotních problémů a dalších. 10. revize *MKN* byla schválena s novým názvem *Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů* (zkratka *MKN-10*) s účinností od 1. 1. 1993. V České republice je tato klasifikace v platnosti od roku 1994.⁶⁰

5.3.4 Dětský strach

Již diskutovaná prostředí mají několik společných znaků, jedním z nich je **strach**. Děti, nebo mladistvý není zběhlé ve vyhocených sociálních situacích. Ve školním prostředí se mladý člověk může bát, že nezapadne, šikany a dalšího. V tom rodinném může jít například o tresty zabavení věci, nebo fyzické tresty. Kniha *Jak zacházet s dětským strachem* o této problematice pojednává. Před strachem existuje ještě úzkost. Tu bychom mohli popsat jako emoci, fyzický stav, nebo znepokojivé myšlení či přesvědčení. Pramenem úzkosti může být například stres, ten také může poukazovat na dlouhotrvající úzkost.

---

⁵⁹KABÍČEK, Pavel, Ladislav CSÉMY, Jana HAMANOVÁ, a kolektiv. *Rizikové chování v dospívání: a jeho vztah ke zdraví*. Praha / Kroměříž: TRITON, 2014. ISBN 978-80-7387-793-4.

⁶⁰ 10. revize Mezinárodní klasifikace nemocí (MKN-10) [online]. [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.uzis.cz/index.php?pg=registry-sber-dat--klasifikace--mezinarodni-klasifikace-nemoci-mkn-10>

Úzkostné chování se může projevovat prostřednictvím různých zlovyků, nebo nutkavého jednání. V praxi trpí úzkostí většina dětí jen občas. Mohou se však objevit i jedinci, kteří jsou úzkostní dlouhodobě. Problémem je, že ne vždy si děti uvědomují, že prožívají úzkost.⁶¹ Je proto důležité, aby děti a dospívající vyrůstali v bezpečném a klidném prostředí. Samozřejmě to nelze zaručit vždy a občasná krize může být k užtku. Jedinec se naučí jak na ni reagovat, a seznámí ho to s „reálným životem“. Pokud by děti vyrůstaly pouze v pohodlí, je možné předvídat, že bychom měli ještě extrémnější *vločkovou generaci*. Výhodou současné doby však je, že se o problémech otevřeně mluví a prakticky neexistují tabu témata, jak jsem již zmiňovala v kapitole číslo 3. *Vločková generace*. Pokud se tedy dítěti stane něco nepříjemného, je nyní pravděpodobnější že se svěří rodiči, nebo jinému dospělému, a společně situaci vyřeší. Předešlé generace však tuto možnost neměly zdaleka tolik přístupnou a proto vznikaly problémy, které pouze gradovaly a neřešily se (pozn.: znovu odkazuji na kapitolu *Vločková generace*, konkrétně na pasáž o fenoménu *#MeToo*).

Kniha *How Biology and Culture Shape the Way We Raise Young Children* (Anchor books, 2001) autorky Mederith F. Small⁶² popisuje několik aspektů dětského života, jako například vyrůstání, dětská řeč, stinná stránka dětství, nebo konec dětství a jejich dopady na vývoj jedince. V rámci této kapitoly bych se ráda věnovala *Stinné stránce dětství*. Tato část knihy se věnuje antropologovi, Markovi Flinnovi, z *University v Missouri* a jeho výzkumu o dětském strachu. Mark Flinn se zabývá dětským stresem a rozhodl se ho zkoumat na dětech z jedné vesnice v Dominikánské republice. Ke svému výzkumu využívá vývojové tabulky, vzorky slin, ve kterých měří hladinu kortizolu⁶³ a imonoglobulinu (protilátka⁶⁴). Těmito metodami se antropolog snaží přijít na vztah mezi stresem a zdravím dětí.

---

⁶¹ COHEN,, Lawrence J. *Jak zacházet s dětským strachem*. Argo, 2015. ISBN 978-80-257-1386-0.

⁶² Narodena 1950, profesorka antropologie na Cornellově univerzitě a spisovatelka

⁶³ Stresový hormon, zvyšuje hladinu cukru v těle a krevní tlak

⁶⁴Protilátka (imunoglobulin). *Linkos.cz* [online]. 2021 [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: <https://www.linkos.cz/slovnicek/protilatka-imunoglobulin/>

Flinn se výzkumu věnuje dlouhodobě, na jednom místě, napříč různými rodinnými dynamikami a skrz generace a věří v dosažení širokých a vypovídajících výsledků. Jedním z dosavadních objevů je fakt, že rodinné trauma má dopad na dětské zdraví více, než cokoliv jiného.

Potíží může být, že i každodenní situace mohou pro dítě představovat stresový spouštěč. Věci, jako jít do školy, být úspěšný ve sportu, nebo se zařadit do oblíbené party, mohou být stresující. Dalším faktorem, který může u dětí způsobovat stres, je chudoba. Nejen, že děti z chudých domácností mají méně hraček, knih, oblečení atp., ale mají i méně výživné jídlo, horší přístup ke zdravotní péči a menší šanci na dobré vzdělání. Proto si Flinn vybral zmiňovanou vesnici. Výše jsem uvedla několik metod, kterými výzkumník měří stres; jednou z nich byla analýza vzorků slin. Sliny obsahují kortizol, který nám napomáhá reagovat na stresové situace. Pokud je však tohoto hormonu v těle příliš a přetrvává nějakou dobu, začne tělo ničit. U dětí, které se psychosomaticky stále vyvíjejí, jsou dopady ještě horší. Zpomaluje se přirozený vývoj, dospívání a oslabuje se imunitní systém. Dlouhodobý stres tedy u nich může vést až k autoimunitním onemocněním a dalším závažným zdravotním potížím.⁶⁵

---

⁶⁵ SMALL, Meredith F. *How biology and culture shape the way we raise young children*. USA: Anchor Books, 2001. ISBN 0-385-49628-1.

6. GENERAČNÍ ROZDÍLY

Abychom správně pochopili, proč vznikl pojem *vločková generace*, je dle mého názoru důležité uvést rozdíly mezi generacemi. Jednotlivé rozdělení generací tak, jak ho popisují ve druhé kapitole *Terminologické ukotvení řešené problematiky*, vzniklo na základě rozdílů mezi jednotlivci různých věků. Tyto rozdíly jsou dané společností, ve které dané osoby vyrostly, politickou, ekonomickou a sociální situací a dalšími faktory. V této kapitole se proto vrátím k jednotlivým pojmům generací, avšak namísto jejich definic se budu věnovat srovnání generací co do životního stylu, vnímání okolí atp.

V první kapitole jsem jako první definovala generaci *boomers*, neboli *poválečnou generace*. Označení této skupiny vzniklo v USA a mělo odrážet ekonomickou prosperitu po druhé světové válce. Tato generace je také spojená se vznikem subkultur *hippies* a *punk*. Pokud se podíváme do České republiky (respektive do Československa), jedná se o jedince, kteří většinu svého života prožili v komunistickém Československu, a nemalá část této generace vnímá svůj život ze dvou pohledů: *před* a *po* revoluci. Mezi časté znaky chování těchto lidí patří například kritizování rychlosti a povrchnosti současné doby, mají úctu vůči autoritám, neměnný žebříček hodnot a pevné morální zásady. Mezi jejich priority co se týče finanční stránky, patří zejména investice do rodiny (proto označení *baby boomers*) ať už jako pomoc rodičů s bydlením, nebo se vzděláním svým dětem. Tuto generaci bychom mohli označit jako přechodnou, jelikož si ještě pamatují například magnetofony, zároveň však zvládají ovládat mobilní telefon a počítač. Jedná se o lidi, kteří stále posílají dopisy, ale můžeme je najít také na sociálních sítích.⁶⁶

Generace X nebo také *Husákovy děti* můžeme najít i pod označením *baby busters* nebo *post boomers*. Tato dvě dodatečná označení mají poukázat na fakt, že na rozdíl od generace *boomers*, se *generace X* přestala vdávat a ženit. V Čechách tyto lidi označujeme jako *Husákovy děti*.

---

⁶⁶ *Generace X, Y nebo Z? Kam patříte vy? (2. díl): ChciPracovat.info* [online]. [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <https://chcipracovat.info/generace-x-y-nebo-z-kam-patrite-vy-2-dil/>

Jedním z dalších, výrazných rozdílů oproti předešlé generaci patří i fakt, že tato generace rebelovala proti autoritám. Navzdory tomu mají pevné pracovní návyky, nevadí jim vstávat brzy do práce, přesčas atp. Hlavní dominantou pro generaci X z hlediska sociálních sítí, je *Facebook*.⁶⁷

Generace Y jinak řečeno *mileniálové*, nebo *Havlovy děti*. Označení *mileniálové* vzniklo proto, že tito jedinci maturovali na přelomu milénia. V této generaci můžeme poprvé vidět příbuzenský vztah s předešlou generací, a to sice generací *baby boomers*, jejichž děti jsou *mileniálové*. Jedná se o první generaci, která je téměř od dětství zvyklá na přístup k internetu. Z hlediska České republiky označujeme tuto generaci za *Havlovy děti*. Co se týče pracovního uplatnění, jsou ekonomicky aktivní a tvoří z pohledu zaměstnavatele perspektivní část trhu práce. Na rozdíl od generace X pro ně není prioritou práce, ale osobní uplatnění, štěstí a naplnění. Svou spokojenost řadí nad kariérní ambice. Zároveň kladou velký důraz na hodnotu rodinných a osobních vztahů. Na sociálních sítích jsou velmi aktivní a mezi zajímavosti patří, že ačkoliv tráví na telefonu spoustu času, málokdy telefonují – preferují aplikace, zprávy atp.⁶⁸

Generace Z zosobňuje ty, kteří se narodili mezi polovinou 90. let minulého století až do roku přibližně 2015. V souvislosti s pojmenováním této generace se můžeme setkat také například s označením *internetová generace* nebo *děti nového tisíciletí*. Mezi hlavní rozdíly mezi generací Y a Z patří především to, že druhá ze jmenovaných generací, na rozdíl od té první, již nepamatuje svět bez využití technologií. Potkáme je převážně s telefonem v ruce, protože mu věnují mnohem více svého času, než předešlá generace. Zároveň využívají i další technologické pomocníky, jako například tablety, chytré hodinky atp. Co se týče zájmů, která tato generace považuje za klíčové, patří mezi ně především *Youtube* a další sociální sítě. Kariéra většinou není na prvním místě, také žijí déle s rodiči.⁶⁹

---

⁶⁷ Tamtéž

⁶⁸ *Generace X, Y nebo Z? Kam patříte vy? (2. díl): ChciPracovat.info* [online]. [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <https://chcipracovat.info/generace-x-y-nebo-z-kam-patrite-vy-2-dil/>

⁶⁹ *Generace X, Y nebo Z? Kam patříte vy? (2. díl): ChciPracovat.info* [online]. [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <https://chcipracovat.info/generace-x-y-nebo-z-kam-patrite-vy-2-dil/>

Generace Alfa

Současná nejmladší generace se s chytrými technologiemi už téměř rodí. Je normální, že děti předškolního věku ovládají naprosto bez problému telefony a podobná zařízení. Zatím není možné dobře posoudit jejich vztah ke vzdělání a práci.⁷⁰

6.1 Názory významných osobností

Abych se ve své diplomové práci nevěnovala pouze teoretickým názorům, článkům a definicím, zařadila bych sem ráda i konkrétní názory odborníků. V následující podkapitole porovnáím vyjádření několika významných osobností, napříč obory na problematiku rodiny, výchovy, sociálních sítí atd.

Nejdříve bych se ráda věnovala českému psychiatrovi, publicistovi a pedagogovi, **Radkinovi Honzákovi**.⁷¹ Radkin Honzák se narodil v roce 1939.⁷² Pro potřeby mé diplomové práce bychom Radkina Honzáka tedy mohli zařadit do generace *baby boomers*, respektive *poválečné generace*.

Využiji rozhovor Radkina Honzáka pro *Český rozhlas dvě* s názvem: *Když si děti pubertu neodžijí, tak ji mají jako dospělí*. Zrychlení současné doby přisuzuje Honzák faktu, že opomíjíme sociální rituály. Ty nám dříve pomáhaly zpracovat životní body, které nesou stresovou zátěž. Konkrétní příklad uvádí Honzák vyrovnávání se se smrtí v minulosti, kdy se nosila černá páska na rukávu, a vaše okolí vědělo, že se vám přihodila tragédie a umělo se podle toho chovat. V současné době jsme hodně zaměřeni na individualitu (viz. kapitola *Vločková generace*) a tyto události se dějí bez jakékoliv účasti společnosti.⁷³

---

⁷⁰ *Generace X, Y nebo Z? Kam patříte vy? (2. díl): ChciPracovat.info* [online]. [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <https://chcipracovat.info/generace-x-y-nebo-z-kam-patrite-vy-2-dil/>

⁷¹ Ambulantní psychiatr IKEM a REMEDIS, sekundární lékař Psychiatrické léčebny Bohnice, asistent ÚVL 1. Lékařské fakulty Univerzity Karlovy

⁷² Honzák Radkin - životopis. *Parlamentnilisty.cz* [online]. 2008 - 2021 [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/zivotopis/radkin-honzak-20110>

⁷³ Když si děti pubertu neodžijí, tak ji mají jako dospělí, varuje psychiatr Radkin Honzák: Stříbrný vítr. *Český rozhlas Dvojka* [online]. 2021 [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/kdyz-si-deti-pubertu-neodziji-tak-ji-maji-jako-dospeli-varuje-psychiatr-radkin-8572075>

Další dva zdroje, ve kterých se Radkin Honzák více věnuje pohledu na děti a jejich výchovu, jsou články pro časopis *Marianne*, *Jak přijmout odmítnutí bez urážky* a *Jak nezničit svým dětem život*. Pro tento časopis píše Radkin Honzák pravidelně. Ve druhém ze zmiňovaných článků zmiňuje, že pěstování a kultivace vztahů je mnohem důležitější, než honba za úspěchem. Konkrétní názor, na kterém se Radkin Honzák shoduje s dalšími zdroji, ze kterých jsem čerpala, je, že dítě potřebuje matku na plný úvazek do svých tří let. Jakožto *mileniál* si nejsem jistá, zda je toto tvrzení tak jednoznačné. Ve zmiňovaném podcastu časopisu *Marianne 13 hříchů rodičovství* psychoterapeut Martin Zikmud uvádí, že dítě je v tomto věku závislé na *primární pečující osobě*. V minulosti se ve většině případů jednalo o matku. V současné době však již není výjimkou, že je na rodičovské dovolené matka i otec, nebo pouze otec. Na druhou stranu je třeba zvážit, zda může být vztah otec + batole opravdu stejný, jako vztah matka + batole, z toho důvodu, že dítě bylo 9 měsíců k matce doslova připoutáno. Podobný pojem zmiňuje i Radkin Honzák ve druhém zmíněném článku; *připoutávací vazba*. Tak pojmenoval britský psycholog John Bowlby (narozen 1907) vztah, který si dítě buduje do svých tří let s okolím. Učí se, že ho mají lidé rádi (především tedy matka) a že svět je hezké místo, na kterém stojí za to být. Tato připoutávací vazba potom definuje, jaký bude mít člověk život. Věk tří let je důležitý z toho hlediska, že nastává proces takzvaného *pruning* (čes. *prostřihování*). Ve třech letech se dítěti v mozku začnou přestřihávat dosavadní spoje a začne hledat svou vlastní cestu. Dále se změní střevní mikrobiom, který vyrábí velkou část mozkové chemie. V momentě, kdy toto nastane, začne dítě experimentovat a je vhodné mu nastavit nějaké hranice (Radkin Honzák tento krok také nazývá „*vocad'-pocad'*“). Hranice jsou důležité, aby se dítě učilo rozpoznat, co je vhodné dělat a co ne. Tím se dítě poprvé seznamuje s odmítnutím a později v životě pro něj bude snazší, pokud bude odmítnuto při důležitějších situacích, než zda mu maminka koupí hračku. Hranice může být to, co současné *vločkové generaci* schází. Jak jsem již několikrát zmiňovala, na základě různých zdrojů, mladí dospělí a dospívající v současné době jsou zvyklí, že se točí vše v rodině kolem nich a tudíž se neseťkávají s odmítnutím, nebo kritikou.

Později, kdy se tyto interakce vyskytnou v jiném prostředí, například ve škole, nebo v zaměstnání, je pro ně tedy těžké s nimi pracovat a může to vést až k selhání.⁷⁴

Ve druhém článku pro časopis *Marianne* se Radkin Honzák věnuje takzvané *frustrační toleranci*, tedy nastavit dětem volnost, která však má určité hranice. Dle jeho názoru je šťastným člověkem ten, který byl v raném dětství vychován s tím, že nemůže mít vše a dělat si, co chce. Takový jedinec respektuje, že existují daná omezení a netrápí se kvůli nim. V návaznosti na tento názor mě však napadá myšlenka, zda by se takto rodiče z dob minulých chovali i v současnosti. Dříve bylo komplikované dítěti pořídit nové hračky, nebo oblečení. Dnes se však již nejedná o zdaleka takový problém a rodiče dětem běžně věci kupují. Je zajímavé se zamyslet nad tím, zda rodiče v minulosti tyto hranice nastavili z vlastní vůle, nebo protože to jinak nešlo, a jestli by se chovali stejně i dnes, v době lepšího zabezpečení. Dalším termínem, který Radkin Honzák uvádí je *permisivní výchova*. Jedná se o takzvanou lenost rodičů se s dítětem dohadovat. Malé dítě je od přírody sobecké a je to pro něj i důležité do určitého věku a v určité míře. Když si však začne budovat vlastní ego a uvědomovat si samu sebe, je důležité naučit ho snášet odmítnutí. Pokud však rodič praktikuje permisivní výchovu, omezí tím části dětské osobnosti vuspět. Dítě totiž vidí odmítnutí přání jako odmítnutí celé jeho osobnosti. Právě tréninkem odříkání se z dítěte postupně stává dospělý. Takový dospělý má potom již zmiňovanou nízkou *frustrační toleranci* a vnímá odmítnutí přání stejně jako dítě, jako odmítnutí jeho celé osoby. Takoví dospělí potom vnímají například: „nemám čas“ jako „nestojím o tebe“. Nedokáží rozeznat odmítnutí požadavku s odmítnutím jejich osobnosti.⁷⁵

V poslední řadě bych se ráda věnovala názoru Radkina Honzáka na společnost jako celek. V rozhovoru pro *Radiožurnál* se vyjádřil, že na mládeži ho nejvíce děsí analfabetismus.

---

⁷⁴ RADKIN HONZÁK: Jak nezničit svým dětem život. *Marianne.cz* [online]. 2020 [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.marianne.cz/zivotni-styl/radkin-honzak-jak-neznicit-svym-detem-zivot>

⁷⁵ RADKIN HONZÁK: Jak přijmout odmítnutí bez urážky. *Marianne.cz* [online]. 2020 [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.marianne.cz/zivotni-styl/radkin-honzak-jak-naucit-deti-aby-prijaly-odmitnuti-bez-urazky>

Toto přisuzuje rozpadu komunikace, který pozoruje během svého života. Na otázku moderátorky, Lucie Výborné, zda společnost chátrá, Honzák uvedl, že společnost přestává držet pohromadě. Jako příklad uvádí rozvodovost v současnosti, která dříve (za jeho školních let) nebyla na zdaleka takové úrovni. Příčinu rozpadu společnosti přisuzuje tomu, že po roce 1989 se zvedla opona nesvobody, ale dle jeho slov 2/3 lidí nezvládají svobodu. Navíc jsme byli převálcováni technologií, takže v současné době děti a mladí lidé raději sedí u monitoru, než aby se socializovali osobně.⁷⁶ Pokud bych se nad tímto výrokem zamyslela, neodsuzovala bych technologie úplně. Samozřejmě je problém, když někdo funguje jen skrze online svět a v normálním životě nefunguje, vždyť technologie nám také přinesly spoustu dobrého. Co se zrovna socializace týče, je pro nás například nyní mnohem snazší udržovat kontakt s lidmi, kteří bydlí daleko, než bylo dříve. Navíc kdo stojí o sociální kontakt, ten ho vyhledá. Toto tvrzení bych ještě podložila současnou situací, kdy jsme minulý rok kvůli pandemii strávili skoro celý doma, ale jakmile se svět zase otevřel, rádi jsme se dostali do společnosti, setkávali se a nezůstali jsme pouze u online komunikace.

Druhou vlivnou osobností, jejíž názory na otázky mé práce bych ráda probrala, je **Petr Mára**. Tento český technologický guru má už kvůli svému povolání naprosto opačné názory na působnost technologií v našich životech než Radkin Honzák. Petr Mára působí jako trenér používání technologií a virtuální komunikace. Má certifikaci značky *Apple* a vystupuje jako řečník v rámci konferencí o jejich produktech v Evropě a Asii. Mezi jeho další práci se řadí tvorba obsahu na sociálních sítích *Youtube* a *Instagramu*. Věkově se Petr Mára řadí do *generace X (Husákovy děti)* s rokem narození 1978.⁷⁷

---

⁷⁶ Děsí mě analfabetismus dnešní mládeže. Společnost nedrží pohromadě, říká psychiatr Radkin Honzák. *Radiozurnal.rozhlas.cz* [online]. 2019 [cit. 2021-12-29]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/desi-me-analfabetismus-dnesni-mladeze-spolecnost-nedrzi-pohromade-rika-psychiatr-7897044>

⁷⁷ Petr Mára, technology evangelist. *Petrmara.com* [online]. 2021 [cit. 2021-12-29]. Dostupné z: <https://www.petrmara.com/>

Prvním tématem, u kterého se zaměřím na názor Petra Máry, budou technologie ve školách. Ráda bych na úvod podotkla, že článek je z roku 2013, takže některé věci již mohou být zastaralé. Na zavedení technologií (konkrétně iPadů/tabletů) má Mára jasný názor. Pokud by je děti používaly pouze jako náhradu za papír, tedy technologie pouze nahradí něco, co už známe, nepřinese nám to velký benefit. Rozdílem však je, pokud by žáci ve školách používali technologii pro úkoly, které dosud nebyli schopni zvládnout. Pro nové úkoly a projekty, které by bez tabletu nešly zrealizovat. Potom má zavádění technologií do škol smysl. Podotýká, že fenomén nakupování tabletů školami jen proto, že je má škola vedlejší je samozřejmě nesmysl. Technologie by ve škole neměla nahradit prostor pro učení, a pokud žákům poskytneme takovou pomůcku, ale oni na ni budou hrát hry, protože učitel není kvalifikovaný na to naučit je něco nového, je to k ničemu. Příklad, který mě v rámci výuky pomocí technologií zaujal, byla výuka matematiky. Pomocí aplikace Rocket Math mohou žáci plnit příklady různé obtížnosti, díky kterým potom vystřelují fiktivní raketu na oběžnou dráhu. Takový způsob je pro děti interaktivní, zábavný a zároveň je motivuje k učení, protože vystřelit raketu zní mnohem zábavněji, než pouze vyplnit něco do sešitu. Děti poté mohou vidět větší smysl v počítání, než jen zadání učitele. V neposlední řadě mě zaujal termín *otázky, které se nedají vygooglovat*. Jde o to, že koncept vzdělání v České republice je postaven na autoritě. Ve třídě stojí učitel, který představuje někoho chytrého a říká ostatním, co je správně. Háček ale nastává v momentě, kdy si každý žák může pomocí vyhledávače *Google* ověřit, zda učitel říká fakta. Pokud by však pedagog kladl otázky, které se nedají najít na internetu a vyžadují vlastní názor (například: „co si myslíte o globálním oteplování“) žák by v ten moment musel sám zapřemýšlet nad odpovědí.⁷⁸

V těchto názorech s Petrem Márou souhlasím, i přesto že, se nepovažuji za předního zastávce technologií ve školách. Jak uvedl, je důležité umět je použít správně a produktivně.

---

⁷⁸ Petr Mára: Dnešní učitel musí žákům klást otázky, které nejde vygooglovat. *Lupa.cz* [online]. 2013 [cit. 2021-12-29]. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/clanky/petr-mara-dnesni-ucitel-musi-zakum-klast-otazky-ktere-nejde-vygooglovat/>

V ten moment mohou pomoci dětem se posunout dál, a jelikož se tento směr neustále vyvíjí, je pravděpodobné, že se jim takové vzdělání bude hodit i později v životě (na rozdíl od některých jiných předmětů).

Další ze zdrojů, ze kterých bych ráda čerpala, je podcast *Brocast*. Konkrétně díl s názvem *Jak vychovat děti k samostatnosti?* Nesebrat mu příležitost se něco naučit, říká Petr Mára. Na otázku moderátora, jak vede Petr Mára svoje vlastní děti ke vztahu k životu a motivaci, uvedl, že se snaží, aby jeho děti našly něco, po čem budou toužit. Posléze upřesňuje, že tím přímo nemyslí peníze, nebo úspěch, jako spíše „zábavu v nějakém procesu“. Způsob, jakým se toho snaží docílit, je, že dává dětem příležitost zažít různé věci, ze kterých by si mohly vybrat. Na tom nám v současné době nepříjde nic zvláštního, například již mnohokrát zmiňovaní *mileniálové* a ve finále i *vločková generace*, většinou dostaly od rodičů stejný přístup. Na druhou stranu pokud by takto někdo vychovával dítě z *generace poválečné*, nebo *Husákových dětí*, mohlo by se jednat o něco výstředního. V současnosti totiž dáváme mnohem větší důraz na osobní spokojenost a rozvoj, než tomu bylo dříve. Samozřejmě roli hraje i fakt, že je dostupných více zdrojů, než kdy předtím. Důležitý moment v rozhovoru byl, když Petr Mára uvedl, že svoje děti bude podporovat, ale nebude za ně danou činnost dělat. Tady vidím rozdíl mezi jeho výchovou a *vločkovou výchovou*. Dítě bude dělat aktivitu samo a pochopitelně bude chybovat. Ze svých chyb se však poučí a postupem času se bude zlepšovat, což mu přinese pochopení. Kdyby se však jednalo o *vločkovou výchovu*, rodič by za dítě vše udělal a nenechal by ho čelit zklamání. Krátkodobě se dá říct, že toto má pozitivní efekt, dítě nebude smutné, že mu něco nejde a bude vědět, že se může na rodiče spolehnout. Dlouhodobě jde však o kontraproduktivní metodu, jelikož rodič nebude s dítětem ve všech životních situacích a až jednou bude jedinec čelit krizové situaci sám, nebude vědět, co dělat a frustrace může být natolik výrazná, že zklamání neunes a rovnou se vzdá. Pokud za někoho, nejen za dítě, něco uděláme, nejedná se vlastně o pomoc, ale okrademe toho člověka o možnost se něco naučit.

Na čem se Petr Mára s Radkinem Honzákem relativně shodují, je, že děti by neměly technologie zneužívat. I technologický guru a školitel *Apple* produktů si uvědomuje, že přehnané používání technologie může mít na děti negativní dopady. V rozhovoru se jak host, tak moderátoři shodují, že je důležité, když dítě něco chce, tak aby poskytlo přidanou hodnotu. Například pokud chce telefon, není zcela výchovně správně mu ho hned koupit. Jedna z možností je zapojit dítě do procesu pořizování tím, že na věc finančně přispěje (samozřejmě, pokud je dostatečně staré na brigádu). Tím získá osobní zážitek a nebude automaticky požadovat věci, jelikož ho tak naučíme, že je nutné vyvinout určité úsilí, abychom dostali, co chceme. Další z benefitů může také být, že dítě si bude věci více vážit.⁷⁹ Takový styl výchovy bych přirovnala k tomu, že pokud dáme někomu rybu, nakrmíme ho na jeden den, pokud ho naučíme rybařit, bude mít jídlo celý život. Cenné jsou zkušenosti a díky nim dokážeme dosáhnout cíle. Zkušenosti jsou od slova zkoušet, a tedy se logicky počítá s tím, že cesta k dokonalosti vede skrze chyby.

---

⁷⁹ Jak vychovat děti k samostatnosti? Nesebrat mu příležitost se něco naučit, říká Petr Mára: Brocast. *Youtube.com* [online]. 2021 [cit. 2021-12-29]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=nfPt96RL-Bc&ab_channel=Brocast

7. VĚKOVÁ STRUKTURA ČESKÉ REPUBLIKY

Evropská komise popisuje současný problém demografického stárnutí obyvatelstva. Společnost rozděluje na:

- a) předproduktivní složku = 0 - 14 let věku
- b) produktivní složku = 15 - 64 let
- c) poproduktivní složku = 64 a více let

Výše uvedené složky obyvatelstva jsou zastoupeny poměrně nerovnoměrně. Předproduktivní složku tvoří 16 % obyvatelstva, produktivní 64,1 % a poproduktivní 19,9 %. Hlavní problém ve výše uvedené statistice vidím v tom, že prostřední, produktivní složka, má příliš široké spektrum. Nevíme, kolik je zastoupeno opravdu produktivních lidí – těch, kteří pracují na hlavní pracovní poměr, nebo podnikají, odvádějí daně a všeobecně přispívají společnosti. Jaké zastoupení jsou například studenti, kteří se dle mého názoru zatím za zcela produktivní považovat nemohou. Tomu naznačuje i další údaj z prognózy, a sice, že do budoucna bude obyvatelstvo stárnout především shora. To znamená, že bude přibývat osob ve vyšším věku a podíl produktivní složky se sníží. Níže můžeme vidět věkovou strukturu populace v číslech - srovnání po pěti letech, od roku 1995 do roku 2019 (k 31. 12. 2019).⁸⁰

Graf věkové struktury populace

Věková struktura populace – hlavní věkové skupiny

Populace (v %)	1995	2000	2005	2010	2015	2018	2019
0–14	18,3	16,2	14,6	14,4	15,4	15,9	16,0
15–64	68,4	69,9	71,1	70,1	66,3	64,5	64,1
65 a více	13,3	13,9	14,2	15,5	18,3	19,6	19,9
Celkem	10 321 344	10 232 027	10 251 079	10 532 770	10 578 820	10 649 800	10 693 939

Pozn.: K 31. 12. daného roku.

Zdroj: Český statistický úřad

81

⁸⁰ Eurydice: European commission [online]. 2019 [cit. 2021-12-14]. Dostupné z: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/population-demographic-situation-languages-and-religions-21_cs

⁸¹ Eurydice: European commission [online]. 2019 [cit. 2021-12-14]. Dostupné z: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/population-demographic-situation-languages-and-religions-21_cs

ZÁVĚR

V úvodu své práce jsem zmiňovala jeden z hlavních cílů, a sice zjistit zda jsou rozdíly mezi generacemi i jiné, než pouze ve výběru a následování populární osobnost, nebo v hudebním vkusu atd. Po prostudování nashromážděných vědeckých a populárně naučných zdrojů jsem došla k závěru, že jednotlivé generace se liší ve více aspektech. Například vnímání pracovních povinností je jiné u člověka narozeného v 70. letech, než u *mileniála* narozeného o dekádu později. Tato skutečnost mě nikterak nepřekvapila, jelikož se společnost vyvíjí a spolu s ní přístup k jednotlivým aspektům života. Pokud se však vrátím k prvnímu zamyšlení v úvodu, nedomnívám se, že by generační rozdíly byly natolik významné, aby si lidé napříč generacemi nemohli rozumět.

Druhá myšlenka v úvodu byla věnována hlavní problematice mé diplomové práce, sice *vločkové generaci*. Cílem mé práce bylo posoudit z dostupných zdrojů, zda jsou dnešní děti křehčí, nezvládají (ne)úspěch a neumějí přijmout kritiku. Nejsem si zcela jistá, že jsem našla na tuto otázku jednoznačnou odpověď. Z různých zdrojů a i z osobních zkušeností však vnímám, že tendence považovat nastupující generaci za „slabší“ a v určitém směru „méně schopnou“ tu byla u části společnosti vždy a také s námi nadále zůstane. Je důležité, aby starší generace nezapomínali na své mládí a fakt, že děti a dospívající jsou citlivější jedinci, nehledě na to, v jakém roce se narodili a vyrůstali.

Další cíl mé práce, porovnat jednotlivé generace a definovat hlavní rozdíly mezi nimi byl naplněn. Uvedla jsem jednotlivé věkové skupiny dle roku narození a přiřadila k nim terminologický pojem. Znovu bych ráda podotkla, že jsem čerpala z jak českých, tak amerických či britských zdrojů, a proto se definice mohou v důsledku národnostních rozdílů lišit.

Část práce, která má dle mého názoru nejlepší potenciál problematiku přiblížit k současnému stavu v České republice, je rozbor názorů významných osobností. Podrobně jsem rozebrala názory, rozhovory a vyjádření českého psychiatra a pedagoga Radkina Honzáka.

Proti němu jsem porovnávala vnímání a názory technologického evangelisty, Petra Máry. Skutečnost, že jsou z různých generací, mi umožnila porovnat jejich názory na některá témata. Jako další pozitivum vnímám fakt, že jak Radkin Honzák, tak Petr Mára, vyrostli ve stejné zemi, proto mají předpoklady stejného národnostního vnímání a charakteristik.

Dalším důležitým cílem mé diplomové práce je možnost uchopit ji tak, aby mohla být vnímána jako jeden z pramenů pro seznámení se s generační problematikou a pojmem *vločková generace*. Vzhledem k bohaté dostupnosti českých i zahraničních zdrojů bych tento cíl označila za naplněný. V práci lze najít odbornou terminologii, názory odborníků a vědecké studie.

Návaznost na můj studijní obor, kterou jsem v úvodu zmiňovala, byla především vnímání *hate speech* (čes. *projevů nenávisti*) a diskriminace. K tomuto bych na závěr chtěla uvést, že potenciálně lze výše zmíněné vnímat jako riziko, které by mohlo přerůst v reálnou hrozbu násilí. Po prostudování množství zdrojů však nevnímám tuto problematiku jako reálnou hrozbu současnosti. Je třeba však vzdělávat společnost v daných tématech, aby nevznikalo xenofobní vnímání a postoje.

V průběhu psaní práce jsem se seznámila s novými pojmy, prohloubila si znalosti dané problematiky a rozšířila si vědomosti o názory jak odborníků, tak dalších lidí. Proto bych závěrem uvedla, že má diplomová práce splnila následující cíle. Seznámení s problematikou, vysvětlení pojmů, porovnání daných generací a jejich fenoménů a bližší zaměření se na dvě konkrétní osobnosti a jejich názory. Téma, kterého jsem se dotkla pouze povrchově, je studium budoucí generace. Děti, které jsou v současné době ve školce a zatím není možné posoudit jejich postoje a názory.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A DALŠÍCH PRAMENŮ

Monografie

- 1) ALAN, Josef. *Etapy života očima sociologie*. Panorama Praha, 1989. ISBN 80-7038-044-6.
- 2) COHEN, Lawrence J. *Jak zacházet s dětským strachem*. Argo, 2015. ISBN 978-80-257-1386-0.
- 3) KABÍČEK, Pavel, Ladislav CSÉMY, Jana HAMANOVÁ, a kolektiv. *Rizikové chování v dospívání: a jeho vztah ke zdraví*. Praha / Kroměříž: TRITON, 2014. ISBN 978-80-7387-793-4.
- 4) NIELSEN SOBOTKOVÁ, Veronika a kolektiv. *Rizikové a antisociální chování v adolescenci*. Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-4042-3.
- 5) SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže, uvedení do problematiky*. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-2907-7.
- 6) SMALL, Meredith F. *How biology and culture shape the way we raise young children*. USA: Anchor Books, 2001. ISBN 0-385-49628-1.

Webové stránky a elektronické zdroje

- 1) 10. revize Mezinárodní klasifikace nemocí (MKN-10) [online]. [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.uzis.cz/index.php?pg=registry-sber-dat--klasifikace--mezinarodni-klasifikace-nemoci-mkn-10>
- 2) *As Millennials Near 40, They're Approaching Family Life Differently Than Previous Generations: Pew Research Center* [online]. 27. 5. 2020 [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/social-trends/2020/05/27/as-millennials-near-40-theyre-approaching-family-life-differently-than-previous-generations/>
- 3) *Collins dictionary* [online]. [cit. 2021-11-30]. Dostupné z: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/snowflake-generation>
- 4) *Co je to Generace? Význam slova* [online]. [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <https://cojeto.superia.cz/ruzne/generace.php>
- 5) *Československá psychologie 2011: KONFLIKTY MEZI RODIČI A DĚTI: SOUČASNÉ TEORIE* [online]. LV. 2011 [cit. 2021-10-29]. Dostupné z: file:///C:/Users/DELL1/Downloads/Lacinova_Konflikty.pdf

- 6) *Čo je sabbatical a pre koho je určený?: SME blog* [online]. 14. 03. 2020 [cit. 2021-12-15]. Dostupné z: <https://blog.sme.sk/snircova/lifestyle/co-je-sabbatical-a-pre-koho-je-urceny>
- 7) Děsí mě analfabetismus dnešní mládeže. Společnost nedrží pohromadě, říká psychiatr Radkin Honzák. *Radiozurnal.rozhlas.cz* [online]. 2019 [cit. 2021-12-29]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/desi-me-analfabetismus-dnesni-mladeze-spolecnost-nedrzi-pohromade-rika-psychiatr-7897044>
- 8) *Eurydice: European commission* [online]. 2019 [cit. 2021-12-14]. Dostupné z: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/population-demographic-situation-languages-and-religions-21_cs
- 9) Generace sněhových vloček aneb jací lidé nám vyrůstají pro budoucnost? *Zdravě.cz* [online]. 2019 [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: <https://rodice-a-deti.zdrave.cz/generace-snehovych-vlocek-aneb-jaci-lide-nam-vyrustaji-pro-budoucnost/>
- 10) *Generace X, Y nebo Z? Kam patříte vy? (2. díl): ChciPracovat.info* [online]. [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <https://chcipracovat.info/generace-x-y-nebo-z-kam-patrite-vy-2-dil/>
- 11) *Generační výměna – kontinuita, nebo konflikt?: Tišnovské noviny* [online]. Prosinec 2020 [cit. 2021-11-29]. Dostupné z: <https://tisnovskenoviny.cz/2020/12/16/generacni-vymena-kontinuita-nebo-konflikt/>
- 12) *Growing Old in America: Expectations vs. Reality: Pew Research Center* [online]. 29. 06. 2009 [cit. 2022-02-11]. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/social-trends/2009/06/29/growing-old-in-america-expectations-vs-reality/>
- 13) *Is it fair to label millennials the "snowflake" generation?: EPSOM college* [online]. 2021 [cit. 2021-12-20]. Dostupné z: <https://www.epsomcollege.org.uk/academic/academic-blogs/is-it-fair-to-label-millennials-the-snowflake-generation/>
- 14) Jak vychovat děti k samostatnosti? Nesebrat mu příležitost se něco naučit, říká Petr Mára: *Brocast. Youtube.com* [online]. 2021 [cit. 2021-12-29].

Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=nfPt96RL-Bc&ab_channel=Brocast

- 15) KALEJA, Martin. *Sociologie dětství a dítěte, Distanční studijní text* [online]. Opava, 2019 [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: <https://www.slu.cz/file/cul/1ac440fa-af69-46ba-ac7f-56a0e43363b8>. Slezská univerzita v Opavě, Fakult a veřejných politik v Opavě. Vedoucí práce Pavel Mühlpachr, Ph.D., Anna Šliz.
- 16) Když si děti pubertu neodžijí, tak ji mají jako dospělí, varuje psychiatr Radkin Honzák: Stříbrný vítr. *Český rozhlas Dvojka* [online]. 2021 [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/kdyz-si-deti-pubertu-neodziji-tak-ji-maji-jako-dospeli-varuje-psychiatr-radkin-8572075>
- 17) „Líní mileniálové? Jsme jen citlivější.“ S Lindou Bartošovou o kultu práce a životě české novinářky: *Český rozhlas. Radio wave* [online]. 2021, 09. 12. 2021 [cit. 2021-12-15]. Dostupné z: https://wave.rozhlas.cz/lini-milenialove-jsme-jen-citlivejsi-s-lindou-bartosovou-o-kultu-prace-a-zivote-8636661?fbclid=IwAR3dco8NyML_Rk2QGihA1s86foeHPGfaDOqdPwsDYHtEqdDk9g-cCeYRo-k
- 18) Marek Herman: Trvám na tom, aby až do roku a půl byla u dítěte hlavně maminka. *Maminka.cz* [online]. 2018 [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: <https://www.maminka.cz/clanek/marek-herman-trvam-na-tom-aby-az-do-roku-a-pul-byla-u-ditete-hlavne-maminka>
- 19) MUDRANINCOVÁ, Monika a Martin ZIKMUND. 13 hříchů rodičovství. *Marianne* [online]. Praha, 2020 [cit. 2021-10-29]. Dostupné z: <https://open.spotify.com/show/2ZUwxpjeCryVwmMaiQxfMK>
- 20) NEŠPOR, Zdeněk R., ed. Sociologická encyklopedie: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. [online]. 2017 [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/D%C4%9Btstv%C3%AD>
- 21) Po mileniálech přicházejí sněhové vločky. Přehnaně citlivá a sebestředná generace. *Parlamentnílisty.cz* [online]. 2017 [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/milenialove-snehove-vlocky-generace-mladi-teenageri-studenti-spolecnost_1711202300_ber
- 22) Petr Mára: Dnešní učitel musí žákům klást otázky, které nejde vygooglovat. *Lupa.cz* [online]. 2013 [cit. 2021-12-29]. Dostupné z:

- <https://www.lupa.cz/clanky/petr-mara-dnesni-ucitel-musi-zakum-klast-otazky-ktete-nejde-vygooglovat/>
- 23) Petr Mára, technology evangelist. *Petrmara.com* [online]. 2021 [cit. 2021-12-29]. Dostupné z: <https://www.petrmara.com/>
- 24) *Podíváme-li se na generační mezery* [online]. [cit. 2021-10-29]. Dostupné z: <https://cs.drafare.com/podivame-li-se-na-generacni-mezery/>
- 25) Protilátka (imunoglobulin). *Linkos.cz* [online]. 2021 [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: <https://www.linkos.cz/slovnicek/protilatka-imunoglobulin/>
- 26) RADKIN HONZÁK: Jak nezničit svým dětem život. *Marianne.cz* [online]. 2020 [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.marianne.cz/zivotni-styl/radkin-honzak-jak-neznicit-svym-detem-zivot>
- 27) RADKIN HONZÁK: Jak přijmout odmítnutí bez urážky. *Marianne.cz* [online]. 2020 [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.marianne.cz/zivotni-styl/radkin-honzak-jak-naucit-deti-aby-prijaly-odmitnuti-bez-urazky>
- 28) Radkin Honzák - životopis. *Parlamentnilisty.cz* [online]. 2008 - 2021 [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/zivotopis/radkin-honzak-20110>
- 29) *Section 1: Changing Views of Same-Sex Marriage: Pew Research Center* [online]. 08. 06. 2015 [cit. 2022-02-11]. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/politics/2015/06/08/section-1-changing-views-of-same-sex-marriage/>
- 30) SCHEINMAN, Ted. The Psychology Behind Generational Conflict: Older people have grouched about younger people for millennia. Now we know why. *Smithsonian magazine* [online]. Leden, 2020 [cit. 2022-02-18]. Dostupné z: <https://www.smithsonianmag.com/science-nature/psychology-behind-generation-gap-180973731/>
- 31) *Slovník cizích slov: maladaptace* [online]. [cit. 2021-10-29]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/maladaptace>
- 32) *Slovník cizích slov: Extrapunitivita* [online]. [cit. 2021-11-29]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/extrapunitivita>
- 33) *Snowflake generation: Why Millennials are too soft and who's to blame: BizNews* [online]. 2021 [cit. 2021-11-30]. Dostupné z:

<https://www.biznews.com/good-hope-project/2021/05/27/snowflake-generation-millennials>

- 34) Sociologická encyklopedie: generace [online]. 21. 9. 2020 [cit. 2022-02-20].
Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Generace>
- 35) *Sociologická encyklopedie: narcismus* [online]. 21. 9. 2020 [cit. 2022-02-20].
Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Narcismus>
- 36) Studium psychologie: Etapy psychického vývoje: pubescence, adolescence. Psychologická charakteristika těchto období, jejich význam pro další vývoj [online]. [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <https://www.studium-psychologie.cz/vyvojova-psychologie/6-pubescence-adolescence.html>
- 37) Stresový hormon. *Celostnimedicina.cz* [online]. 2015 [cit. 2021-12-27].
Dostupné z: <https://www.celostnimedicina.cz/stresovy-hormon.htm>
- 38) Střet generací má v Česku unikátní podobu. *Hospodářské noviny* [online]. 2017, 2020 [cit. 2021-12-21]. Dostupné z: <https://hn.cz/c1-65743500-stret-generaci-ma-v-cesku-unikatni-podobu>
- 39) T.E.T. škola bez poražených: Mgr. Jan Kumstát [online]. [cit. 2022-02-10].
Dostupné z: <https://www.skolabezporazenych.cz/jan-kumstat.html>
- 40) VIDEO Facka sem, facka tam? Nevadí. Děti dnes nemají žádné povinnosti. Nic nevydrží, říká dětský psycholog o výchově. *Parlamentnilisty.cz* [online]. 2019 [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/VIDEO-Facka-sem-facka-tam-Nevadi-Deti-dnes-nemaji-zadne-povinnosti-Nic-nevydrzi-rika-detsky-psycholog-o-vychove-589959>
- 41) *Who is the snowflake generation and why are they fun to hate?: The oxford student* [online]. 2019 [cit. 2021-12-20]. Dostupné z: <https://www.oxfordstudent.com/2019/06/09/who-is-the-snowflake-generation-and-why-are-they-fun-to-hate/>
- 42) *Who are snowflake generation: Generation snowflake and the controversial word: New Idea* [online]. 2020 [cit. 2021-12-21]. Dostupné z: <https://www.newidea.com.au/snowflake-generation>

Seznam tabulek a grafů

- a) **Graf soužití v a mimo rodinu** – rodinný život *mileniálů* v porovnání s ostatními generacemi, zdroj: Pew Research Center
- b) **Graf věková struktura populace** – věková struktura populace, zdroj: Český statistický úřad